

Č.j. S 16/05-177/05-SOHS II

V Brně dne 24.listopadu 2005

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže ve správním řízení č.j. S 16/05 zahájeném dne 12.5.2005 z vlastního podnětu dle § 18 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, ve znění pozdějších předpisů (správní řád), ve spojení s § 21 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ve věci možného porušení § 3 odst. 1 a § 11 odst. 1 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů s účastníky řízení, jimiž jsou společnosti:

1. Komerční banka, a.s., se sídlem Na Příkopě 33 č.p. 969, Praha 1, PSČ 114 07, IČ 453 17 054, ve správním řízení právně zastoupená Prof. JUDr. Zdeňkem Češkou, CSc., advokátem advokátní kanceláře CÍSAŘ, ČEŠKA, SMUTNÝ a spol., se sídlem Dlouhá 39, Praha 1, PSČ 110 00,
2. Československá obchodní banka, a. s., se sídlem Na Příkopě 854/14, Praha 1 – Nové Město, PSČ 115 20, IČ 000 01 350, ve správním řízení zastoupená Mgr. Radkem Pokorným, advokátem advokátní kanceláře Pokorný, Wagner & spol., se sídlem Karolíny Světlé 301/8, Praha 1, PSČ 110 00, a
3. Česká spořitelna, a.s. se sídlem Olbrachtova 1929/62, Praha 4, PSČ 140 00, IČ 452 44 782, ve správním řízení zastoupená Mgr. Danielem Čekalem, advokátem se sídlem Linklaters v.o.s., Na Příkopě 19, Praha 1, PSČ 117 19

vydává toto

r o z h o d n u t í :

Dle ustanovení § 30 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, ve znění pozdějších předpisů (správní řád), se správní řízení **z a s t a v u j e**.

O d ů v o d n ě n í :

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále jen „Úřad“) zahájil dne 12.5.2005 z vlastního podnětu správní řízení č.j. S 16/05 se společnostmi Komerční banka, a.s., se sídlem Na Příkopě 33 č.p. 969, Praha 1, PSČ 114 07, IČ 453 17 054 (dále jen „KB“), Československá obchodní banka, a. s., se sídlem Na Příkopě 854/14, Praha 1 – Nové Město,

PSČ 115 20, IČ 000 01 350 (dále jen „ČSOB“) a Česká spořitelna, a.s. se sídlem Olbrachtova 1929/62, Praha 4, PSČ 140 00, IČ 452 44 782 (dále jen „ČS“). Správní řízení bylo zahájeno ve věci možného porušení § 3 odst. 1 a § 11 odst. 1 zákona č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon“). Možné porušení § 3 odst. 1 zákona spatřoval Úřad v dohodě, případně jednání účastníků řízení ve vzájemné shodě týkající/cím se stanovování a trendu zvyšování poplatků souvisejících s bankovními službami poskytovanými v rámci bankovních produktů pro fyzické osoby (nepodnikatele), a to běžných/sporožirových, či obdobných, jinak označených účtů a obdobných bankovních produktů zahrnujících balíčky služeb a/nebo týkající/cím se nabídky služeb zahrnovaných do jednotlivých výše uvedených bankovních produktů, vedoucí/cím u spotřebitelů ke snížení porovnatelnosti konkurenčních bankovních produktů poskytovaných účastníky řízení. Možné porušení § 11 odst. 1 zákona zneužitím společného dominantního postavení účastníků řízení Úřad spatřoval ve stanovování a trendu zvyšování poplatků souvisejících s bankovními službami poskytovanými v rámci bankovních produktů pro fyzické osoby (nepodnikatele), a to běžných/sporožirových, či obdobných, jinak označených účtů a obdobných bankovních produktů zahrnujících balíčky služeb, bez objektivně ospravedlnitelných důvodů, a/nebo v tvorbě nabídky služeb zahrnovaných do jednotlivých výše uvedených bankovních produktů, vedoucí u spotřebitelů ke snížení porovnatelnosti konkurenčních bankovních produktů poskytovaných účastníky řízení.

Zahájení správního řízení předcházelo šetření podnětů P 478/03 a P 481/03, které se týkaly navyšování poplatků za služby související s běžnými účty poskytované bankami v České republice a stanovení poplatku za zrušení běžného účtu. Z šetření obou podnětů byly získány informace, které představovaly indicii pro zahájení správního řízení, a na jejich základě Úřad vymezil rovněž předmět správního řízení.

V období šetření výše uvedených podnětů (od roku 2003 do konce dubna roku 2005) Úřad obdržel řadu stížností občanů na výši cen služeb poskytovaných v rámci produktů - běžných účtů (viz str. 487-494 a 650-654 spisu P 478/03) a rovněž stížnost Sdružení obrany spotřebitelů České republiky na účtování poplatku za zrušení běžného účtu jednotlivými bankami v ČR, který znemožňuje spotřebitelům přecházet od jedné banky k druhé (viz str. 1 spisu P 481/03). Stížnosti občanů směřovaly nejen k nepřiměřenému nárůstu poplatků za služby spojené s běžným účtem, ale mj. rovněž k nedostatečné existenci konkurence mezi největšími bankami a možnému zneužití dominantního postavení těmito subjekty. Úřad přihlédl také k informacím z médií (především tisku a internetu), které např. uváděly, že výše poplatků za služby spojené s běžnými účty a zisky z těchto poplatků plynoucí bankám v ČR jsou výrazně vyšší ve srovnání s některými zeměmi EU (např. Německo, Rakousko, Velká Británie, Slovensko, Polsko, Maďarsko), a to i přesto že průměrná výše platů obyvatel některých z těchto zemí je v přepočtu několikrát vyšší než obyvatel ČR. Rovněž informace z médií se vztahovaly především k drobné klientele bank.

V rámci šetření obou podnětů si Úřad vyžádal od vybraných bank působících v ČR (včetně ČSOB, KB a ČS) mj. údaje o vývoji výše poplatků za zrušení běžných účtů fyzických i právnických osob, kalkulaci nákladů na zrušení běžných účtů, informace o výši vybraných poplatků za služby spojené s běžnými účty mateřských společností v zahraničí a informace k vymezení postavení jednotlivých bank na trhu v ČR. Úřad dále zpracoval srovnání výše poplatků některých služeb spojených s běžnými účty fyzických osob – občanů ČS, ČSOB, KB a GE Money Bank, a.s. (poplatky za vedení účtu, za trvalý příkaz a jeho změnu, za vedení kontokorentu, za vedení karty Maestro, za výběr z vlastního bankomatu a za platbu kartou u obchodníka za roky 2004 a 2005). Za ČS, ČSOB a KB Úřad z webových stránek

www.archive.org získal údaje o vývoji výše poplatků za vybrané služby spojené s běžnými účty fyzických osob za období 30.10.2001 – 3.6.2004. Informace o ekonomických ukazatelích ČS, ČSOB a KB Úřad získal také z veřejných zdrojů, a to především z výročních zpráv bank. Po vyhodnocení informací shromážděných v rámci šetření podnětů P 478/03 a P 481/03, které nasvědčovaly možnému porušení zákona formou koordinovaného jednání či zneužití dominantního postavení KB, ČS a ČSOB, bylo zahájeno správní řízení č.j. S 16/05 se třemi nejvýznamnějšími soutěžiteli působícími na trhu bankovních služeb v ČR, přičemž se Úřad zaměřil na produkt běžný účet fyzických osob – nepodnikatelů (dále též „běžný účet pro občany“, „běžný účet fyzických osob občanů“ či „běžný účet otevřený fyzickými osobami nepodnikateli“).

V rámci zahájeného správního řízení bylo v souladu s § 21 odst. 5 a 6 zákona provedeno dne 12.5.2005 šetření v sídlech všech účastníků řízení a v sídle České bankovní asociace, jejímiž členy jsou všichni účastníci řízení. Šetření bylo zaměřeno na prověření existence možných dokumentů svědčících o případných kontaktech a komunikaci mezi účastníky řízení pro účely prokázání nebo vyvrácení možné dohody či jednání ve vzájemné shodě mezi účastníky řízení, případně obchodních strategií svědčících o zneužívání kolektivního dominantního postavení, jakož i jiných relevantních písemností souvisejících s předmětem řízení. V průběhu řízení se pak Úřad zaměřil na získání informací za účelem prověření skutečností obsažených v některých dokumentech převzatých v rámci šetření u účastníků řízení a informací pro vymezení relevantního trhu a postavení účastníků řízení na tomto trhu. Úřad v rámci řízení vyslechl svědky (pracovníky ČS a bývalého zaměstnance ČSOB) a provedl ústní jednání s účastníky řízení za účelem upřesnění podkladů a informací, které představují obchodní tajemství jednotlivých účastníků řízení, a k poskytnutí některých vysvětlení k dokumentům převzatým v rámci šetření v sídlech účastníků řízení.

Dne 25.5.2005 vznesl účastník řízení ČSOB ve smyslu § 10 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, ve znění pozdějších předpisů (správní řád) námitku podjatosti všech pracovníků Úřadu, kteří mají zřízen bankovní účet u některého z účastníků řízení a požádal o vyloučení těchto pracovníků z projednávání a rozhodování ve věci. Námitku podjatosti ČSOB zdůvodnila osobním ekonomickým zájmem na výši bankovních poplatků, které jsou za poskytované bankovní služby vybírány, a existencí osobního zájmu na vydání rozhodnutí o určitém obsahu (spis S 16/05 str. 854-857). Dne 21.7.2005 bylo k námitce podjatosti vrchního ředitele úseku hospodářské soutěže Úřadu vydáno předsedou Úřadu rozhodnutí č.j. S 16A/05-103/05-100, jímž byla námitka podjatosti dle ustanovení § 12 odst. 1 správního řádu jako nedůvodná zamítnuta (spis S 16/05 str. 1191-1193). K námitce ostatních pracovníků Úřadu podílejících se na správním řízení S 16/05 bylo vydáno rozhodnutí č.j. S 16A/05-663/05-ÚHS dne 26.7.2005, kterým byla námitka podjatosti rovněž dle § 12 odst. 1 správního řádu zamítnuta jako nedůvodná (spis S 16/05 str. 1259-1261).

Dne 3.11.2005 a 4.11.2005 se v souladu s § 33 odst. 2 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení, ve znění pozdějších předpisů (správní řád), uskutečnila seznámení účastníků řízení s podklady pro rozhodnutí a se způsoby jejich zjištění. Všichni účastníci řízení svého práva využili. Vyjádření účastníků řízení k podkladům pro rozhodnutí jsou uvedena v tomto rozhodnutí v části Vyjádření účastníků řízení.

Charakteristika účastníků řízení

Všichni účastníci řízení jsou bankami ve smyslu zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o bankách“), který je základním právním

předpisem upravujícím vztahy související se vznikem, podnikáním a zánikem bank. Zákon o bankách mimo jiné upravuje podmínky, které musí banka splnit, aby mohla podnikat na území České republiky (licence vydaná Českou národní bankou s výjimkou bank se sídlem v EU, která předpokládá stanovenou minimální výši základního kapitálu, odbornou způsobilost, technické předpoklady, obchodní plán apod.), okruh činností, které je banka oprávněna vykonávat, povinnosti, které je banka povinna během své podnikatelské činnosti na území ČR plnit apod. Bankovní dohled je svěřen především České národní bance (dále jen „ČNB“). Je-li k tomu ČNB zákonem zmocněna, vydává opatření, která jsou závazná pro banky a pobočky zahraničních bank.

KB byla zapsána do obchodního rejstříku vedeného Městským soudem v Praze, oddíl B, vložka 1360, dne 5. března 1992. Společnost KB poskytuje klientům komplexní služby v oblasti retailového, podnikového a investičního bankovníctví, konkrétně pak předmět jejího podnikání vyplývá z ustanovení zákona o bankách. Tímto předmětem podnikání je a) přijímání vkladů od veřejnosti, b) poskytování úvěrů, c) investování do cenných papírů na vlastní účet, d) finanční pronájem (finanční leasing), e) platební styk a zúčtování, f) vydávání a správa platebních prostředků, (např. platebních karet, cestovních šeků), g) poskytování záruk, h) otevírání akreditivů, i) obstarávání inkasa, j) poskytování investičních služeb, k) obchodování na vlastní účet nebo na účet klienta s devizovými hodnotami a se zlatem, l) finanční makléřství, m) směnárská činnost (nákup devizových prostředků), n) výkon funkce depozitáře, o) poskytování bankovních informací, p) pronájem bezpečnostních schránek, q) vydávání hypotečních zástavních listů. Předmětem podnikání skupiny KB jsou dále rovněž činnosti vykonávané pro podniky pomocných bankovních služeb a finanční instituce pod kontrolou banky spočívající v a) činnosti účetních poradců, vedení účetnictví, vedení daňové evidence, b) zprostředkování obchodu, c) inženýrské činnosti v investiční výstavbě, d) správě a údržbě nemovitostí, e) pořádání odborných kurzů, školení a jiných vzdělávacích akcí včetně lektorské činnosti, f) činnosti podnikatelských, finančních, organizačních a ekonomických poradců a g) zpracování dat, služby databank, správa sítí.

Společnost KB dosáhla v roce 2004 bilanční sumy v hodnotě 448 298 milionů Kč, čímž se řadí mezi 5 nejvýznamnějších bankovních subjektů v členění dle ČNB.

V České republice skupina KB obsluhuje více než 1,4 milionů klientů, kteří mohou využít celkem 337 obchodních míst v České republice a 555 bankomatů, které jsou provozovány KB. Více než polovina klientů využívá služeb telefonního, internetového nebo PC bankovníctví.

Od roku 2001 je KB součástí finanční skupiny Sociétés Générale (dále jen „SG“), která je tvořena 683 společnostmi, které nabízejí své služby především v oblasti retailového bankovníctví, dále pak nabízejí specializované finanční služby, správu aktiv, privátní bankovníctví a služby kapitálového trhu a podnikového a investičního bankovníctví. Celkově skupina SG obsluhuje svými službami cca 16,5 milionů klientů v 27 státech.

ČS byla zapsána do obchodního rejstříku vedeného Městským soudem v Praze, oddíl B, vložka 1171, dne 30. prosince 1991. Hlavním předmětem společnosti Česká spořitelna jsou činnosti uvedené v zákoně o bankách v § 1 odst. 1 písmena a) přijímání vkladů od veřejnosti a b) poskytování úvěrů, dále pak činnosti uvedené v zákoně o bankách v § 1 odst. 3 písmena a) investování do cenných papírů na vlastní účet, b) finanční pronájem (finanční leasing), c) platební styk a zúčtování, d) vydávání a správa platebních prostředků, e) poskytování záruk, f) otevírání akreditivů, g) obstarávání inkasa, h) poskytování investičních služeb,

i) vydávání hypotečních zástavních listů, j) finanční makléřství, k) výkon funkce depozitáře, l) směnářská činnost (nákup devizových prostředků), m) poskytování bankovních informací, n) obchodování na vlastní účet nebo na účet klienta s devizovými hodnotami a se zlatem, o) pronájem bezpečnostních schránek a p) činnosti, které přímo souvisejí s činnostmi uvedenými v bankovní licenci České spořitelny. Dále pak společnosti náležící do finanční skupiny ČS rovněž nabízejí klientům životní pojištění.

Stejně jako ostatní účastníci řízení, tak i společnost ČS s ohledem na dosaženou bilanční sumu ve výši 474 056 milionů Kč náleží do skupiny velkých (významných) bank.

ČS má více než 5 milionů klientů, které obsluhuje prostředním svých 647 obchodních míst a 1071 bankomatů.

ČS náleží do finanční skupiny v jejímž čele stojí rakouská společnost Erste Bank der oesterreichischen Sparkassen AG (dále jen „Erste Bank“). Erste Bank je jedním z největších evropských poskytovatelů finančních služeb a vedoucí retailová banka ve střední Evropě. Počtem klientů je na prvním místě v oblasti poskytování finančních služeb ve střední Evropě a na druhém místě podle objemu aktiv. Počet klientů Erste Bank se od roku 1997 zvýšil z 600 tis. na 12,5 mil. v důsledku expanze banky v Rakousku a okolních státech. Erste Bank a její partneři mají mimo retailového bankovníctví rovněž silnou tržní pozici ve financování nemovitostí, v obchodě s privátními klienty a ve službách pro malé a střední podniky.

ČSOB byla zapsána do obchodního rejstříku vedeného Městským soudem v Praze, oddíl B. XXXVI, vložka 46, dne 21. prosince 1964. ČSOB působí na dvou národních trzích, a to českém a slovenském. Je největší bankou se sídlem v České republice a ve střední Evropě z hlediska hodnoty aktiv. Jako univerzální banka nabízí plný rozsah bankovních služeb pro fyzické, malé a středně velké podniky, korporátní klientelu a nebankovní finanční instituce, přičemž se soustředí zejména na obsluhování fyzických osob a malých a středních podniků. Hlavním předmětem jejího podnikání je pak a) přijímání vkladů od veřejnosti, b) poskytování úvěrů, c) investování do cenných papírů na vlastní účet, d) finanční pronájem (finanční leasing), e) platební styk a zúčtování, f) vydávání a správa platebních prostředků, g) poskytování záruk, h) otvírání akreditivů, i) obstarávání inkasa, j) poskytování všech investičních služeb ve smyslu zvláštního zákona, k) vydávání hypotečních zástavních listů, l) finanční makléřství, m) výkon funkce depozitáře, n) směnářská činnost (nákup devizových prostředků), o) poskytování bankovních informací, p) obchodování na vlastní účet nebo na účet klienta s devizovými hodnotami a se zlatem, q) pronájem bezpečnostních schránek. V rámci celé finanční skupiny pak ČSOB působí i v oblastech poskytování stavebního spoření, hypoték, životního i neživotního pojištění, správy aktiv, kolektivního investování, penzijního připojištění, leasingu či faktoringu.

Stejně jako oba další účastníci patří do skupiny velkých (významných) bank z pohledu výše jejich bilanční sumy, jež činí 510 108 milionů Kč.

Skupina ČSOB nabízí bankovní služby více než 3 milionům klientů na 210 obchodních místech a prostřednictvím sítě 492 bankomatů na území České republiky.

Majoritním vlastníkem společnosti ČSOB je belgická společnost KCB Bank, která je součástí skupiny KCP. Tato skupina se soustředí na bankopojišťovací aktivity pro retailové klienty a je také aktivní v oblastech správy aktiv, služeb pro korporátní klientelu a

obchodování na finančních trzích. Geograficky se skupiny KCP orientuje na Evropu, ve střední Evropě pak představuje jednu z nejvýznamnějších bankovních skupin.

Zjištěné skutečnosti

V rámci paralelních místních šetření provedených Úřadem v sídlech účastníků řízení dne 12.5.2005 Úřad zajistil některé dokumenty, které naznačovaly možné koordinované jednání účastníků řízení (nebo některých z nich), případně možnou nezákonnou výměnu informací mezi účastníky řízení.

V sídle společnosti KB Úřad převzal kopii dokumentu nazvanou „Withdrawal fees at cash desk“ s datem zpracování 20. ledna 2003, který obsahuje analytické podklady zpracované k záměru KB zvýšit poplatky za výběr hotovosti na přepážce k 1.2.2003 (spis S 16/05 str. 81-95; pro lepší orientaci bude dokument dále označen jako „dokument A1“). Na straně 5 dokumentu A1 je zpracováno srovnání výše poplatků za výběr hotovosti na přepážce u vybraných bank za rok 2002. Na následující straně je totéž srovnání za rok 2003, přičemž u KB a ČS je uvedeno, že od 1.2.2003 dojde ke změně výše poplatku za výběr hotovosti ve stanoveném korunovém rozmezí. Záměrem KB je dle dokumentu A1 zavést novou položku sazebníku – výběr hotovosti do 10 000,- Kč na přepážce zpoplatněnou ve výši 45,- Kč. Dle analýzy KB měla za shodnou položku sazebníku účtovat ČS rovněž poplatek ve výši 45,- Kč oproti původním 30,- Kč (navíc byla ze strany ČS zvýšena hranice výběru výše hotovosti v této položce, před 1.2.2003 byla položka limitována výběrem do 5 000,- Kč, výběr vyšší hotovosti spadal do jiné položky sazebníku a byl zpoplatněn nižším poplatkem). Na straně 7 dokumentu A1 se dále uvádí, že **Česká spořitelna zvýší od 1. února cenu za výběr hotovosti u přepážky v rozmezí 1 – 10 000,- Kč na 45,- Kč (stejná změna jako navrhuje KB)** a že od první poloviny prosince do druhého lednového týdne bylo toto téma předmětem několika vyjádření novinářů.

V sídle společnosti ČS Úřad zajistil z počítače pana ...(*obchodní tajemství*) dva dokumenty obsahující emailovou korespondenci (spis S 16/05 str. 635A a 642A). První email ze dne 15.11.2002, 7:56 hod. odeslaný panem ... (*obchodní tajemství*) panu a v kopii paní ...(*obchodní tajemství*) ve věci RE: Hotovostní transakce obsahuje následující text: „...(*obchodní tajemství*) **volal Ti včera ...(*obchodní tajemství*) z ČSOB? Chtěli by koordinovat některé navýšení cen, zejména třeba zpoplatnění vkladů klientů na účty v jiných bankách...**“. K tomuto dotazu zaslal pan ...(*obchodní tajemství*) dne 15.11.2002 v 7:59 hod. emailovou odpověď panu ...(*obchodní tajemství*) ve věci RE: Hotovostní transakce, kde se uvádí: „**Ještě nevolal. Máš jeho telefon? Zavolám mu já.**“ (Emaily budou v textu nadále označovány jako „dokument B1“).

V sídle společnosti ČSOB Úřad převzal kopii emailové zprávy od pana ...(*obchodní tajemství*)

V rámci místních šetření v sídlech jednotlivých účastníků řízení Úřad převzal rovněž kopie několika písemných materiálů obsahujících údaje za konkurenční banky jako např. srovnání výše jednotlivých poplatků, finanční a ekonomické ukazatele jednotlivých bank apod. U některých údajů bylo zjevné, že byly získány z veřejných zdrojů jako jsou sazebníky poplatků jednotlivých bank, jejich výroční zprávy nebo informace zveřejňované ČNB. K tomu Úřad odkazuje např. na informace obsažené v dokumentu zpracovaném odborem korespondentských vztahů ČSOB (spis S 16/05 str. 441-454), tzn. na údaje vybraných bank o výši nominálního kapitálu, vlastního kapitálu, zisku, objemu úvěrů, vkladů apod. Obdobně i

kopie emailu převzatého v sídle ČS s předmětem: Komerční banka – 1.Q 2005 unconsolidated results (spis S 16/05 str. 595-596). Naopak některé údaje týkající se konkurenčních bank nepatřily k údajům, které banky obvykle a pravidelně zveřejňují, případně které jsou povinny zveřejňovat na základě platných právních předpisů (např. na základě opatření ČNB č. 1/2003 Věst. ČNB, kterým se stanoví minimální požadavky na uveřejňování informací bankami, v platném znění). Jednalo se o počty retailových klientů vybraných bank obsažené v dokumentu ČSOB Retail/Standard SME Banking in the CSOB Strategy (spis str. S 16/05 str. 465-482, 1577A), o počty klientů s přímým bankovníctvím KB, ČSOB a GE Capital Bank, a.s. obsažené v emailu převzatém v sídle ČS a zasláném panem ... (*obchodní tajemství*) panu ... (*obchodní tajemství*) dne 5.11.2002 v 18:41 hod. s předmětem: FW: Balíčky ČSOB pro FOo a PO, 1.11.2002 (spis S 16/05 str. 644-645) apod. Mnoho z těchto informací účastníci řízení dokonce označili za své obchodní tajemství.

K tomu se Úřad dotázal účastníků řízení v rámci ústních jednání (protokoly viz spis S 16/05 str. 1574-1580A, 1620-1624, 1692-1697), z jakých zdrojů získávají jednotlivé informace o konkurentech obsažené v některých dokumentech převzatých Úřadem v rámci šetření v sídlech účastníků řízení a z jakého důvodu tyto informace představují obchodní tajemství účastníků řízení. Účastníci řízení k tomu uvedli, že tyto informace získávají z veřejně dostupných zdrojů, kterými jsou např. informace zveřejňované ČNB, výroční zprávy, čtvrtletní zprávy či jiné tiskové výstupy. K důvodu utajení bylo sděleno, že jím nejsou samotné údaje, ale skutečnost, že banka u svých konkurentů tyto údaje sleduje a dále způsob, jakým s nimi pracuje, neboť způsob zpracování veřejně přístupných informací může představovat analytickou hodnotu zpracovatele.

ČSOB dále poskytla podrobné písemné vyjádření k informacím o konkurenčních bankách obsaženým v jednotlivých dokumentech převzatých Úřadem v sídle ČSOB s tím, že se jednalo o volně dostupné informace, které byly zveřejněny na webových stránkách předmětných bank v podobě tiskových zpráv nebo v prezentacích ke čtvrtletním výsledkům nebo ve výročních zprávách, případně které byly zveřejněny v denním tisku nebo odborných periodikách (spis S 16/05 str. 1733). K tomu ČSOB zaslala Úřadu odkazy na konkrétní veřejné zdroje, z nichž byly dané informace získány. Obdobně se dodatečně písemně vyjádřila ČS, která sdělila, že informace získává na základě interního monitoringu veřejně publikovaných zdrojů, přičemž uvedla, že z marketingových důvodů některé z prověřovaných informací sama zveřejňuje ve svých tiskových zprávách anebo ve výročních zprávách (spis S 16/05 str. 1827).

K tomu Úřad uvádí, že po prověření zdrojů a charakteru informací o konkurenčních bankách, které byly obsaženy v dokumentech převzatých v rámci místních šetření v sídlech účastníků řízení, Úřad ověřil, že se jednalo o údaje bankami veřejně prezentované, které banky neutajují a lze je získat z veřejně dostupných zdrojů. Ve správním řízení tak nebylo prokázáno, že by si účastníci řízení vzájemně zpřístupňovali citlivé obchodní informace, které by představovaly protisoutěžní výměnu informací.

Úřad se rovněž zaměřil na existenci kontaktů mezi účastníky řízení. Předně je třeba konstatovat, že všichni účastníci řízení jsou členy České bankovní asociace (dále jen „ČBA“), která je dobrovolným sdružením právnických osob, podnikajících v peněžnictví a v oblastech úzce navazujících. Hlavním předmětem činnosti ČBA je zastupovat a prosazovat společné zájmy členů ve vztahu k Parlamentu, vládě, ČNB a dalším právním subjektům, prezentovat roli a zájmy bankovníctví vůči veřejnosti a zahraničí a podílet se na standardizaci postupů v bankovníctví a na vytváření odborných usancí, podporovat harmonizaci bankovní

legislativy s legislativou Evropské unie. ČBA je členem Evropské bankovní federace, sdružení bankovních asociací evropských zemí. Ke kontaktům mezi zástupci jednotlivých bank dochází zejména v rámci orgánů ČBA (tj. Shromáždění členů, Prezidium, Prezident a Viceprezident, Dozorčí výbor a expertní, poradní a pracovní orgány). Jedná se především o Shromáždění členů, které je nejvyšším orgánem ČBA a je tvořeno nejvyššími představiteli statutárních orgánů členů ČBA. Shromáždění členů se schází zpravidla jednou za rok. K častějším kontaktům pak dochází mezi členy prezidia, které je statutárním orgánem ČBA a schází se dle potřeby, nejméně však čtyřikrát ročně, přičemž prezidentem ČBA je předseda představenstva a generální ředitel ČSOB a členy prezidia ČBA jsou mj. předsedové představenstev a generální ředitelé ČS a KB. K setkáním odborníků z řad pracovníků členů ČBA dochází i na půdě expertních, poradních a pracovních orgánů zřizovaných pro jednotlivé úseky odborné problematiky.

Za účelem prověření kontaktů mezi účastníky řízení na ČBA provedl Úřad šetření v jejím sídle dne 12.5.2005. V rámci tohoto šetření Úřad zajistil kopie dokumentů svědčících o tom, že v rámci ČBA byla projednávána i poplatková politika českých bank. Jedná se především o email zaslaný od paní Mgr. Heleny Brychové dne 18.4.2005 v 13:58 hod. panu Ing. Petru Špačkovi s předmětem: Zápis ze schůzky Pracovní skupiny pro spotřebitelské otázky konané 6. dubna 2005 včetně přílohy (spis S 16/05 str. 659-664), kde se uvádí: „*Dobrý den, v příloze Vám posílám zápis z poslední schůzky naší pracovní skupiny (důležité jsou zejména body: 3 – Code of Conduct on Home Loans, 4 – SMEs kodex a 5 – **Kritika poplatků bank**).*“ V bodě 5 zápisu se pak uvádí, že členové pracovní skupiny byli seznámeni se shrnutím současné mediální kampaně ve vztahu k poplatkové politice bank. Zároveň je však v příloze konstatováno, že pracovní skupina se v žádném ohledu nebude zabývat stanovováním, uplatňováním ani výší konkrétních poplatků u jednotlivých bank s tím, že pracovní skupina bude i nadále sledovat legislativní, případně i jiné aktivity související s úpravou činnosti bank ve vztahu ke spotřebitelům. K problematice poplatkové politiky byla v sídle ČBA převzata např. i World Retail Banking Report za rok 2005 (spis S 16/05 str. 689-720) nebo Podklad k bodu 3 zasedání prezidia ČBA dne 7. května 2004 ve věci: Informace – poplatková politika v zemích EU a v USA (Global Retail Banking Report 2004) – spis S 16/05 str. 758-774. Žádný z dokumentů však nenasvědčoval tomu, že by členové ČBA jakýmkoli způsobem projednávali stanovování konkrétní výše poplatků bank. Od této aktivity se naopak ČBA v několika dokumentech výslovně distancovala – viz např. konstatování, že „*ČBA se marketingovým a obchodním otázkám činnosti bank nevěnuje.*“ (spis S 16/05 str. 758).

Účastníci řízení jsou členy i dalších sdružení jako např. Asociace pro kapitálový trh či Sdružení pro bankovní karty, jsou rovněž jedni z akcionářů společnosti CBCB – Czech Banking Credit Bureau, a.s., která je provozovatelem Bankovního registru klientských informací. Tyto instituce plní specifické funkce, které přispívají ke zkvalitnění, případně řádnému poskytování bankovních služeb. Například Sdružení pro bankovní karty koordinuje práce související s rozvojem platebních karet a za tím účelem mj. jedná s tuzemskými i mezinárodními organizacemi z oblasti platebních karet.

Kontakty mezi zástupci účastníků řízení byly zjištěny rovněž v rámci místních šetření v sídlech jednotlivých účastníků řízení. V sídle ČSOB Úřad převzal kopie z diáře... (*obchodní tajemství*), z nichž vyplynulo, že dne 11.5.2005 proběhla schůzka ... (*obchodní tajemství*) (viz spis S 16/05 str. 456A, 457A a 463A). V sídle KB Úřad získal emailovou korespondenci vztahující se ke sjednání pracovního oběda mezi pracovníky KB, ČS a GE Money Bank, a.s. za účelem projednání spolupráce mezi bankovními a nebankovními registry klientských informací (spis S 16/05 str. 174 – 179) a emailovou korespondenci týkající se schůzky mezi

generálními řediteli ČS, ČSOB a KB za účelem projednání daňových otázek s ohledem na vládní návrh zákona o dani z příjmu (spis S 16/05 str. 341-342).

Je tedy možné konstatovat, že mezi zástupci účastníků řízení dochází k poměrně častým kontaktům vyplývajícím z jejich členství v jednotlivých sdruženích, případně vztahujícím se k odborné problematice bankovního sektoru (např. prosazování společných zájmů v oblasti legislativy). Zároveň Úřad konstatuje, že v rámci správního řízení nebylo prokázáno, že by tyto kontakty byly nástrojem jakékoli protisoutěžní koordinace jednání účastníků řízení.

V rámci správního řízení Úřad vyžádal informace k výše uvedeným dokumentům (označeným jako A1, B1 a C1) převzatým při místním šetření v sídlech účastníků řízení za účelem objektivizace skutečností zde uváděných. U dokumentu A1 se Úřad zaměřil na ověření, z jakého zdroje získala KB informaci o změně výše poplatku za službu výběr hotovosti u přepážky plánované ze strany ČS, a to ve stejné výši, ve stejné položce (tj. výběr hotovosti do 10 tis. Kč) a od stejného data, jak hodlala učinit KB. Vzhledem k tomu, že zpracování dokumentu A1 bylo dokončeno ke dni 20.1.2003, bylo třeba ověřit, zda KB neměla informaci o zvýšení poplatku za výběr hotovosti u přepážky ještě před zpracováním dokumentu A1 (tzn. před zveřejněním této informace v médiích, o čemž se zmiňuje dokument A1) a případně ověřit, zda tuto informaci nezískala z neveřejných zdrojů, což by mohlo nasvědčovat koordinovanému jednání účastníků řízení KB a ČS ve vztahu ke stanovení výše poplatku za výběr hotovosti u přepážky.

V rámci ústního jednání s účastníkem řízení KB dne 24.8.2005 bylo Úřadem zjištěno, že před vytvořením dokumentu A1 byla zpracována analýza situace, jejíž zaslání si Úřad následně vyžádal. Podklady předcházející zpracování dokumentu A1, které tvoří obchodní tajemství účastníka řízení KB, obsahují genezi návrhu KB týkající se přecenění poplatků za výběr hotovosti u přepážky. Tyto podklady podrobně zdůvodňují obchodní záměr KB v této oblasti (včetně např. analýzy vývoje hotovostních operací, analýzy nákladů připadajících na hotovostní transakce a jejich zhodnocení). Dále je třeba uvést, že v podkladech není žádná informace o záměru ČS týkající se přecenění výše uvedené služby. Dále Úřad uvádí, že z podkladů vyplývá, že na počátku prosince dosud nebylo rozhodnuto o výši poplatku za výběr hotovosti na přepážce v „I. pásmu“ ani o mezní hodnotě vybírané hotovosti v tomto pásmu. Teprve **na počátku ledna 2003 (tzn. v období, kdy bylo již zveřejněno, že ČS změní poplatek** za výběr hotovosti na přepážce a v jaké výši) se uvádí, že **na základě provedené analýzy** bylo navrženo zavést nové pásmo do 10 tis. Kč a zpoplatnit ho ve výši 45,-. Po zhodnocení těchto podkladů (spis S 16/05 str. 2152-2202) proto Úřad neshledal, že by bylo stanovení výše poplatku za výběr hotovosti do 10 tis. Kč na přepážce od 1.2.2003 (včetně stanovení rozmezí položky – tzn. hotovost do 10 tis. Kč) prokazatelně ovlivněno znalostí obdobné strategie ČS, kterou by KB získala z neveřejného zdroje .

Dále si Úřad vyžádal od ČS podklady (analýzy, kalkulace apod.) vztahující se k záměru ČS změnit poplatek za výběr hotovosti dokladem na pobočce. K tomu ČS uvedla, že zvýšení hranice, do které byl účtován zmiňovaný příplatek, souviselo se sjednocováním limitů pro výběr hotovosti z bankomatů prostřednictvím platebních karet, čímž byl umožněn výběr větší hotovosti prostřednictvím platebních karet v bankomatech místo na pobočkách ČS. Jednalo se tedy o součást strategie ČS spočívající v omezování hotovostních operací na jejich přepážkách, neboť klienti ČS si vzhledem k rozsáhlé síti bankomatů mohli stejnou hotovost vybrat sami platební kartou v bankomatech (spis S 16/05 str. 2401-2402). K tomu účastník řízení ČS doložil emailovou korespondenci mezi pracovníky ČS z období říjen – listopad

2002 týkající se přecenění některých položek sazebníku k 1.1.2003 (korespondence je předmětem obchodního tajemství ČS). Z této korespondence vyplývá, že předmětem diskuse mezi zaměstnanci ČS podílejícími se na připomínkování cenových změn sazebníku ČS byl mj. návrh poplatku za výběr hotovosti na přepážce (včetně stanoveného rozmezí vybírané hotovosti). Úřad konstatuje, že z emailové korespondence nevyplývá, že by projednávané návrhy změn sazebníku k 1.1.2003 byly ovlivněny jakoukoli koordinací ČS s jiným konkurentem.

K prověření informací obsažených v dokumentu C1 si Úřad od jednotlivých účastníků řízení a GE Money Bank, a.s. vyžádal údaje o systému vyrovnávání souvisejícím s Interchange Fee (tzv. mezibankovní poplatek) v ČR na základě dohody o jednotném domácím mezibankovním poplatku za výběr z bankomatů včetně vývoje výše domácího Interchange Fee a poplatku za výběr z bankomatu cizí banky.

Z informací obdržených od účastníků řízení a GE Money Bank, a.s. vyplynulo, že dle pravidel mezinárodních kartových asociací MasterCard Int. (dříve Europay) i Visa Int. si banky mezi sebou mohou účtovat domácí mezibankovní poplatky za výběry z bankomatu buď na základě vzájemných dvoustranných nebo vícestranných dohod, nebo si mezibankovní poplatky účtují na úrovni mezinárodních poplatků určených těmito kartovými asociacemi. Dne 30. června 2000 byla uzavřena dohoda o výši Interchange Fee ohledně karet MasterCard, která se vztahovala na všechny české banky, které byly členy asociace MasterCard (k tomu byla doložena kopie Bilateral and/or Domestic Interchange and Service Fees Questionnaire týkající se dohody mezi KB, ČS, ČSOB a Investiční a Poštovní bankou a.s. – spis S 16/05 str. 2312-2319). Ohledně Interchange Fee týkajícího se karet asociace VISA žádná formální domácí dohoda uzavřena nebyla a jeho výše byla stanovena v rámci Sdružení bankovních karet. Do 30.9.2001 činila výše Interchange Fee 20,- Kč za transakci pro karty VISA i MasterCard. Dohody byly vypovězeny v květnu 2001 ze strany ČS z důvodu výhrad k výši Interchange Fee v porovnání s nákladností provozu sítě bankomatů.

Od října 2001 pak vstoupily v platnost nové vícestranné dohody mezi domácími bankami, a to jak ohledně mezibankovního poplatku týkajícího se karet mezinárodní asociace VISA, tak MasterCard (spis S 16/05 str. 2079-2098). V listopadu roku 2002 byly tyto dohody zrušeny, neboť mezinárodní kartové asociace snížily mezinárodní poplatek natolik, že sjednaná výše domácích mezibankovních poplatků byla vyšší, než výše mezinárodních mezibankovních poplatků. Po zrušení těchto dohod je v rámci asociace MasterCard domácí Interchange Fee roven mezinárodnímu poplatku. V rámci asociace VISA se ustálila praxe, kdy jednotlivé banky potvrzují asociaci VISA svůj souhlas s výši Interchange Fee stanovenou touto asociací. Také u asociace VISA výše domácího Interchange Fee odpovídá přibližně výši mezinárodního Interchange Fee.

Výše domácího Interchange Fee byla od 1.10.2001 do listopadu 2002 stanovena na ...*(obchodní tajemství)* (asociace VISA i MasterCard). Poté došlo ke snížení mezibankovního poplatku na ...*(obchodní tajemství)* u karet asociace VISA (kdy tato cena je účtována dosud), pro karty MasterCard poplatek v jednotlivých letech 2002 - 2005 kolísal mezi ...*(obchodní tajemství)* z výběru až ...*(obchodní tajemství)* z výběru.

Úřad si dále vyžádal od jednotlivých účastníků řízení a GE Money Bank, a.s. údaje o vývoji výše jejich poplatku za výběr z cizího bankomatu cizí banky, který tyto banky účtovaly v době před říjnem 2001 a od 1.10.2001 za účelem ověření, zda a jakým způsobem ovlivnila výpověď dohod o domácím Interchange Fee ze strany ČS v roce 2001 konkrétní výši poplatku

za výběr z bankomatu cizí banky stanovený pro klienty ČSOB, KB, GE Money Bank, a.s. a ČS. Poplatek účtovaný klientům ČS za výběry na cizích bankomatech v ČR do října 2001 činil 20,- Kč + 0,5 % z hodnoty transakce, jeho výše zůstala shodná až do 1.1.2003, kdy došlo k navýšení poplatku na 25,- Kč + 0,5 % z vybírané částky. **KB** účtovala klientům za výběry na cizích bankomatech od 1.4.2000 do 31.3.2002 poplatek ve výši 5,- Kč, od **1.4.2002** ve výši **25,- Kč** (poprvé došlo k rozdělení poplatku za výběr na bankomatu KB a jiné banky), od 1.2.2004 ve výši 30,- Kč a od 1.5.2004 ve výši 35,- Kč. **ČSOB** zavedla poplatek za výběr z bankomatu cizí banky pro klienty od **1.3.2002** ve výši **25,- Kč** a od této doby nedošlo ke změně její výše. Do 1.3.2002 nebyl výběr z bankomatu cizí banky ze strany ČSOB zpoplatněn. **GE Money Bank, a.s.** v období do 1.7.2000 neúčtovala svým klientům poplatek za výběr z bankomatu cizí banky (s výjimkou období od 29.11.1999 do 1.5.2000, kdy byl stanoven na 5,- Kč). Od **1.7.2001** zavedla GE Money Bank, a.s. poplatek za výběr z bankomatu v ČR s výjimkou ČS tak, že první dva výběry zúčtované v kalendářním měsíci byly zpoplatněny **1,- Kč** a další výběry **10,- Kč**. Za výběr hotovosti z **bankomatu ČS** byl klientům účtován poplatek ve výši **20,- Kč**. K další změně došlo od **1.3.2002**, kdy byl poplatek za výběr z bankomatu cizí banky sjednocen na **9,- Kč** a od 1.4.2003 došlo k jeho navýšení na 25,- Kč. (Pozn. Úřadu: V období od 1.4.1999 byl navíc účtován také poplatek za účetní položku vzniklou výběrem z účtu platební kartou z bankomatu – tzv. transakční poplatek).

K tomu Úřad konstatuje, že na základě dohod o výši domácího Interchange Fee (pro karty VISA a MasterCard) platných od 1.10.2001 došlo k navýšení mezibankovního poplatku o více než dvojnásobek původně stanovené částky. S odstupem několika měsíců pak KB i ČSOB navýšily poplatek za výběr hotovosti z bankomatu cizí banky pro své klienty. K tomu Úřad uvádí, že změna/zavedení tohoto poplatku reflektovala nárůst nákladů bank na tuto operaci a část zvýšených nákladů spojených s Interchange Fee tak KB a ČSOB přenesly na své klienty. Naproti tomu GE Money Bank, a.s. navýšila poplatek za výběr hotovosti z bankomatu cizí banky již od 1.7.2001 (tzn. před změnou výše domácího Interchange Fee) s tím, že navíc zavedla vyšší poplatek ve vztahu k bankomatům ČS. Ke sjednocení poplatku došlo až v období, kdy KB a ČSOB přistoupily k navýšení poplatku za výběr hotovosti z bankomatu cizí banky (tj. od 1.3.2002). K tomu Úřad uvádí, že odlišný způsob stanovení výše poplatku za výběr hotovosti z cizího bankomatu nastavila pouze GE Money Bank, a.s. (odlišný přístup k ČS), KB i ČSOB naproti tomu stanovily poplatek za výběr hotovosti z bankomatu cizí banky ve shodné výši ve vztahu k bankomatům všech bank. Vývoj chování ČSOB, KB a GE Money Bank, a.s. tak nenasvědčoval skutečnosti, že by tyto banky přijaly společné opatření vůči ČS v důsledku její výpovědi dohod o výši domácího Interchange Fee v roce 2001. Koordinaci stanovení výše poplatku za výběr hotovosti z bankomatu cizí banky pak nenasvědčuje ani rozdílný vývoj tohoto poplatku jednotlivých bank v čase (tzn. od roku 2002 do roku 2005).

V rámci správního řízení se Úřad zaměřil na prověření dokumentu B1, který představoval nejzávažnější indicii pro možné sladěné chování mezi účastníky řízení ČS a ČSOB.

K dokumentu B1 Úřad obdržel písemné vyjádření ČS ze dne 14.7.2005 (spis S 16/05 str. 1120-1123), v němž uvedla, že uvedený dokument obsahuje emailovou korespondenci mezi zaměstnanci ČS panem ...*(obchodní tajemství)* a panem ...*(obchodní tajemství)* a tato korespondence souvisela s návrhem, jehož cílem bylo **zlepšení služeb klientům**, a to konkrétně **zjednodušení a zlevnění** (nešlo tedy o zvýšení cen, jak uvádí text emailu – **spojení „koordinovat některé navýšení cen“ bylo použito nepřesně**) ukládání peněz na účty klientů

prostřednictvím jiných bank než banky, u které má klient veden účet. Vzhledem k tomu, že ČS má dlouhodobě nejširší síť poboček po celé ČR, klienti jiných bank mohou ukládat své peníze zejména prostřednictvím poboček ČS. Ze strany jiných bank dle sdělení ČS existoval zájem na snížení poplatků za ukládání hotovosti prostřednictvím poboček ČS, aby **došlo k podpoře ukládání peněz prostřednictvím jiné banky**.

Dále ČS ve svém vyjádření sdělila, že vzhledem k tomu, že ČS neměla zájem na snížení výše uvedeného poplatku, **odmítla jakékoli diskuse o úpravě poplatku** za ukládání peněz prostřednictvím jiných bank, přičemž toto **odmítnutí bylo i obsahem telefonního rozhovoru, který následoval po emailu**. K žádné relevantní diskusi mezi ČS a ČSOB tedy dle sdělení ČS nikdy nedošlo. K tomu ČS odkazuje na skutečnost, že po výše uvedené emailové komunikaci nedošlo ke změně poplatku za uložení hotovosti na účet jiné banky prostřednictvím pobočky ČS, což dokládá, že poplatková politika ČS byla i nadále zcela nezávislá.

K dokumentu B1 poskytla své vyjádření rovněž ČSOB (spis S 16/05 str. 1271-1274) a uvedla, že v době jeho vytvoření působil pan ...*(obchodní tajemství)*.

ČSOB rovněž konstatovala, že dokument B1 ...*(obchodní tajemství)*.

Za účelem objektivizace skutečností uváděných ve vyjádřeních účastníků řízení ČS a ČSOB Úřad nařídil svědecké výpovědi osob, které se účastnily emailové komunikace obsažené v dokumentu B1, případně se jich tato komunikace osobně týkala.

Svěděk ...*(obchodní tajemství)*

K náplni činnosti jím řízeného útvaru v letech 2002 a 2003 svědek uvedl, že do pracovní náplně nespádaly záležitosti týkající se zpoplatnění služeb klientům (např. služeb spojených s běžnými účty, zpoplatnění vkladů na přepážkách, výběrů z bankomatů apod.) s tím, že útvar mohl dát v tomto směru návrh, který vyplýval z jeho pozice, neboť byl zodpovědný za náklady činností spadajících do jeho náplně. Nicméně vlastní tvorba cen byla stanovována v obchodních útvarech. Dále svědek uvedl, že za svého působení v ČSOB přišel do kontaktu s kolegy z jiných bank, avšak setkání se týkala výměny zkušeností v technických oblastech, nikoli poplatků, cen, cenových strategií či podobných otázek.

K dotazu Úřadu, zda osobně zná pana ...*(obchodní tajemství)* a/nebo pana ...*(obchodní tajemství)* a zda je mu známo, ve které společnosti působili v letech 2002 - 2003, svědek odpověděl, že zná oba pracovní z doby svého působení v KB, přičemž o panu ...*(obchodní tajemství)* mu je známo, že působil v ČS, u pana ...*(obchodní tajemství)* mu nebylo známo, kde byl v té době zaměstnán.

V rámci svědecké výpovědi předložil Úřad svědkovi kopii dokumentu B1 a dotázal se ho, zda je osobou (tzn. ...*(obchodní tajemství)*), o níž se v dokumentu hovoří. K tomu svědek uvedl, že se pravděpodobně dá dovodit, že by se mohlo jednat o něj. K obsahu dokumentu pak svědek sdělil, že **si nevzpomíná, že by kontaktoval** některého z pracovníků ČS uvedených v emailu (tj. ...*(obchodní tajemství)*), **ani že by byl některým pracovníkem ČS kontaktován** (v době předmětné emailové komunikace či později). Svědkovi **nebylo rovněž známo, že by ČSOB chtěla koordinovat navýšení cen**, jak je uváděno v dokumentu B1. Na závěr svědek k dotazu Úřadu uvedl, že se **ho nikdo z ČS na předmětnou emailovou**

komunikaci v době od 12.5.2005 (tzn. v době od zahájení správního řízení S 16/05) **nedotazoval**.

Svědék ... (obchodní tajemství) (zaměstnanec ČS, ... (obchodní tajemství)) – protokol viz spis S 16/05 str. 1377-1383

Svědék uvedl, že do náplně práce ... (obchodní tajemství) v letech 2002 a 2003 spadala i spoluúčast na stanovování cen u vybraných služeb a produktů, přitom u některých položek útvar zpracovával návrh nebo podklady, jiné připomínkoval (návrhy cen útvar zpracovával u vkladových produktů včetně běžných účtů). Ke kontaktům se zaměstnanci z jiných bank týkajícím se pracovních záležitostí svědek sdělil, že jediným takovým případem byl kontakt se zaměstnancem ČSOB související s emailem týkajícím se vkladů klientů ČSOB na jejich účty v ČSOB prostřednictvím poboček ČS. K tomuto kontaktu svědek dále uvedl, cit.: „**Probíhal v roce 2002, bylo to v období bezprostředně po uvedeném emailu. Email jsem dostal od pana ... (obchodní tajemství) , na jeho základě jsem kontaktoval pana Broučka s cílem zjistit, co chce pan Brouček. S výsledkem hovoru jsem seznámil pana ... (obchodní tajemství), sdělil jsem na tu danou problematiku svůj názor.**“ Dále svědek doplnil, že pana Broučka kontaktoval telefonicky a že cit.: „**Pan Brouček se dotázal, zda bychom měli zájem o zvýhodnění vkladů klientů našich bank prostřednictvím poboček druhé banky. Já jsem mu sdělil, že o takové věci nemohu rozhodnout a že to sdělím panu ... (obchodní tajemství). Tím jsme hovor dokončili. Je to dlouhá doba, co se to stalo, zcela přesně si to nepamatuji.**“ K dotazu Úřadu, co se rozumí pojmem „zvýhodnění vkladů klientů našich bank prostřednictvím poboček druhé banky“, svědek odpověděl, že se domnívá, že se **jednalo o snížení ceny**. Nebyl však schopen vysvětlit, z jakého důvodu se **v dokumentu B1 hovoří o koordinaci navýšení cen, pokud se mělo jednat o jejich snížení**.

Svědék poté uvedl, že **si nevzpomíná, zda vedl telefonní hovor, jímž by za ČS odmítl diskusi o úpravě poplatků**. Stejně tak nevěděl, zda měla ČSOB zájem o jednostranné či oboustranné zvýhodnění cen vkladů klientů jedné banky prostřednictvím poboček druhé banky, ani z jakého důvodu měla ČSOB zájem o zvýhodnění vkladů klientů jedné banky prostřednictvím poboček druhé banky. Svědek si rovněž nepamatoval, jaká byla reakce pana ... (obchodní tajemství), poté co ho informoval o obsahu jeho telefonického hovoru s panem Broučkem, eventuálně zda dostal nějaké další pokyny k postupu v této záležitosti, ani jakým způsobem byla daná záležitost dokončena.

Svědék ... (obchodní tajemství) – protokol viz spis S 16/05 str. 1431-1441

Svědék uvedl, že v roce 2002 a 2003 působil na pozici ... (obchodní tajemství) a do jeho působnosti spadalo ... (obchodní tajemství) (zahrnující řízení pobočkové sítě, mobilní prodejní sítě a alternativních distribučních kanálů, kartový program apod.). Svědek dále sdělil, že se ... (obchodní tajemství) podílela rovněž na některých službách spojených se sporožirovými účty (např. návrhy na doplnění obsahu služeb, zavedení služeb nebo zrušení méně oblíbených druhů služeb). Svědek uvedl, že se osobně podílí na procesu schvalování cen konkrétních služeb v oblasti produktů a služeb pro občany, nebyl však schopen popsat proces schvalování cenových úprav služeb/balíčků služeb pro občany s tím, že se jedná o komplexní proces, do kterého je zapojena celá řada útvarů ČS, a odkázal na interní předpisy ČS, které danou problematiku upravují, přičemž nebyl schopen odpovědět, zda se účastní osobně fáze rozhodování o konečném výběru varianty úpravy cen služeb souvisejících se sporožirovými účty pro občany.

K dokumentu B1 svědek sdělil, že v něm uváděný Tomáš Br. z ČSOB bude zřejmě Tomáš Brouček z ČSOB a dále k dotazu Úřadu, kým byl kontaktován nebo informován či koho kontaktoval nebo informoval v předmětné záležitosti a jaký byl obsah této komunikace, sdělil, cit.: „*Předně uvádím, že citace použitá z předmětného emailu je naprosto nešťastně volená a zavádějící. Protože se jedná o záležitost téměř tři roky starou, je těžké si vybavit, při jaké příležitosti a od koho, ale předpokládám, že pokud je v emailu použito jméno pana Broučka, jedná se o jeho osobu.*“ Svědek rovněž konstatoval, že ČS nikdy s nikým nekoordinovala žádnou ze svých obchodních aktivit a termín, že by ČSOB chtěla zkoordinovat některé navýšení cen, je zavádějící a nešťastně volený, s tím, že nikdy taková snaha neexistovala. Svědek si nebyl schopen vzpomenout na bližší okolnosti komunikace popsané v dokumentu B1 vzhledem k časovému odstupu (včetně toho zda a kdo odmítl za ČS diskusi o úpravě poplatku za ukládání peněz na účet jiných bank prostřednictvím poboček ČS).

K dotazu Úřadu pak svědek sdělil, že se podílel na tvorbě vyjádření ČS k dokumentu B1 (viz výše) a že zmíněné vyjádření ČS ze dne 14.7.2005 finálně revidoval.

K tomu Úřad uvádí, že svědek ...*(obchodní tajemství)* potvrdil, že došlo k telefonické komunikaci mezi pracovníkem ČS ...*(obchodní tajemství)* a pracovníkem ČSOB (...*obchodní tajemství*) s tím, že obsahem hovoru byl návrh ČSOB týkající se možného zvýhodnění vkladů klientů jedné banky na účet u této banky prostřednictvím poboček druhé banky. Svědek ...*(obchodní tajemství)* však nebyl schopen přesně uvést, co se rozumí pojmem zvýhodnění vkladů klientů, když sdělil, že se domnívá, že šlo o snížení ceny. Nebyl schopen vysvětlit, z jakého důvodu se v emailu konstatuje „koordinace navýšení cen“, když se ve skutečnosti mělo jednat o snížení cen. Dále nebyl schopen poskytnout další podrobnější informace o komunikaci mezi ČS a ČSOB, případně o způsobu řešení této problematiky v ČS. Rovněž ostatní svědci neposkytli Úřadu bližší informace ohledně dokumentu B1 vzhledem k tomu, že si na dané skutečnosti nevzpomínali. Svědek ...*(obchodní tajemství)* konstatoval, že ČS nikdy s nikým nekoordinovala svou obchodní politiku. Žádný ze svědků si nicméně nevzpomněl, zda a jakým způsobem ČS návrh ČSOB odmítla, případně kdo za ČS odmítnutí ČSOB sdělil. Svědek ...*(obchodní tajemství)* uvedl, že termín použitý v emailu o tom, že by ČSOB chtěla „koordinovat některá navýšení cen“ je zavádějící, přestože se jednalo o termín použitý samotným svědkem v emailové korespondenci panu ...*(obchodní tajemství)*, přitom na bližší informace k této emailové komunikaci si nebyl schopen vzpomenout.

Vzhledem k tomu, že ČS poskytla ve svém vyjádření ze dne 14.7.2005 (viz výše) některé informace, které výslovně nepotvrdil žádný ze svědků, jichž se komunikace vztahující se k dokumentu B1 bezprostředně týkala, Úřad požádal ČS o vyjasnění některých skutečností a o sdělení osob, které předmětné konkrétní informace ohledně komunikace mezi ČS a ČSOB sdělily jako podklad ke zpracování vyjádření ČS. Úřad požádal především o sdělení, která osoba za ČS vedla s ČSOB telefonní hovor, jehož obsahem bylo odmítnutí jakékoli diskuse o úpravě poplatku, a s kým za ČSOB tato osoba jednala, včetně uvedení, co konkrétně bylo obsahem tohoto hovoru.

K tomu ČS poskytla své vyjádření (spis S 16/05 str. 2399-2402). V úvodu ČS uvedla, že jí nejsou známy subjektivní důvody ČSOB, které ji vedly ke kontaktování ČS. K žádosti o sdělení osoby, jež za ČS komunikovala odmítnutí návrhu ČSOB, ČS sdělila, že vzhledem k časovému odstupu nebyla ČS schopna zjistit žádné další informace. Dále uvedla, že nebyla v tomto směru zjištěna žádná písemná nebo emailová korespondence mezi ČS a ČSOB a stejně tak žádný ze zaměstnanců ČS, s nimiž byla tato otázka řešena (tj. pan ...*(obchodní*

tajemství) a pan ...(*obchodní tajemství*), si nevzpomíná, že by tuto skutečnost komunikovali ČSOB osobně. **Vzhledem k tomu, že daná skutečnost musela být nějakým způsobem ČSOB komunikována, se ČS domnívá, že k takové komunikaci došlo právě prostřednictvím telefonu.** ČS zároveň zdůrazňuje, že důležitý je výsledek, tj. že ČS na návrh ČSOB nepřistoupila (ČS neměla zájem na zvyšování objemu hotovostních operací na svých pobočkách, naopak se snažila podporovat přímé bankovníctví).

Ohledně dotazu, kdo konkrétně takový telefonický rozhovor za ČS vedl, ČS uvedla, že příslušní zaměstnanci ČS (tj. pan ...(*obchodní tajemství*) a pan ...(*obchodní tajemství*)) si s ohledem na časový odstup a nevýznamnost události na žádné další podrobnosti nevzpomínají. Nicméně dle ČS nelze ani vyloučit, že by právě tito zaměstnanci byli osobami, které danou záležitost ČSOB komunikovaly. Ke způsobu zpracování vyjádření ČS ze dne 14.7.2005 (viz výše) ČS uvedla, že základní informace ohledně dokumentu B1 byly právním zástupcům ČS sděleny panem ...(*obchodní tajemství*) a detailněji panem ...(*obchodní tajemství*), kteří se podíleli rovněž na úpravách vyjádření, jež bylo vyhotoveno právními zástupci ČS.

K tomu Úřad konstatuje, že z doplňujícího vyjádření ČS vyplynulo, že některé informace obsažené ve vyjádření ČS ze dne 14.7.2005 byly pouze domněnkami, neboť ČS nebyla schopna ani doložit, z jakého zdroje tyto informace získala, ani poskytnout přesnější vysvětlení k těmto informacím.

Po zhodnocení svědeckých výpovědí a vyjádření účastníků řízení k dokumentu B1 Úřad konstatuje, že vzal za prokázané, že **ČSOB navrhla ČS možnou koordinaci výše poplatku** za vklad hotovosti u jedné banky na účet u druhé banky. Vzhledem k tomu, že žádný ze svědků ani z účastníků řízení Úřadu nesdělil, jakým konkrétním způsobem ČS na návrh ČSOB reagovala, Úřad vyšel ze sdělení svědka ...(*obchodní tajemství*) a z vyjádření účastníků řízení, že ČS na daný návrh nepřistoupila a svou cenovou politiku v tomto směru s ČSOB žádným způsobem nekoordinovala. Za účelem ověření skutečného chování ČS a ČSOB na trhu v ČR ve vztahu ke stanovení výše jejich poplatku za vklad hotovosti u jedné banky na účet u druhé banky Úřad provedl srovnání vývoje výše tohoto poplatku u ČS a ČSOB za období, jehož se bezprostředně týkal dokument B1.

K tomu Úřad konstatuje, že ČS od 1.1.2002 stanovila poplatek za vklad hotovosti ve prospěch účtu u jiného peněžního ústavu ve výši 2 % z vkládané částky, minimálně však ve výši 100,- Kč. Tento poplatek pak **zůstal beze změn** po celé Úřadem sledované období (tj. do konce 2. čtvrtletí roku 2005). ČSOB účtovala svým klientům poplatek za vklad hotovosti ve prospěch účtu u jiného peněžního ústavu rovněž ve výši 2 % z vkládané částky, minimálně však 100,- Kč (a to po celé Úřadem sledované období – tj. rok 2001 – 2. čtvrtletí roku 2005). Vývoj výše poplatku za vklad hotovosti ve prospěch účtu u jiného peněžního ústavu u ČS a ČSOB potvrzuje, že nedošlo ke koordinaci výše tohoto poplatku na konci roku 2002, případně na počátku roku 2003, a to ani ve smyslu jeho snížení, ani ve smyslu jeho navýšení, neboť výše tohoto poplatku zůstala u obou bank konstantní. Na doplnění Úřad uvádí, že ani vývoj výše ostatních Úřadem sledovaných poplatků účastníků řízení na přelomu roku 2002 a 2003 nenasvědčoval tomu, že by došlo ke koordinaci výše jiného poplatku mezi ČS a ČSOB.

S ohledem na všechny výše uvedené skutečnosti Úřad dospěl k závěru, že ČSOB předložila v závěru roku 2002 (viz dokument B1) návrh na možnou koordinaci výše poplatku za vklad hotovosti ve prospěch účtu u jiného peněžního ústavu, **ČS nicméně na tento návrh nepřistoupila a ke změně výše tohoto poplatku nedošlo. Úřad přitom neprokázal, že by**

ČSOB navrhla ČS konkrétní úroveň výše poplatku, na kterou by měla ČS poplatek nastavit, (případně měla ČS informaci, jakou výši poplatku nastaví ČSOB) a že by tak ČS měla znalost o eventuálním budoucím chování ČSOB ve vztahu ke stanovení poplatku za výše uvedenou službu.

Vzhledem k tomu, že po prověření výše uvedených skutečností (dokumentů A1, B1 a C1) Úřad neprokázal, že by došlo ke sladěnému jednání mezi účastníky řízení (případně mezi některými z nich) ve vztahu k výši zde uváděných poplatků, Úřad se zaměřil na posouzení, zda z provedené analýzy vývoje výše poplatků účastníků řízení nevyplývá, že by se účastníci řízení na trhu chovali při stanovení výše jednotlivých poplatků takovým způsobem, který by nebylo možno vysvětlit jinak, než jejich vzájemným sladěným jednáním.

Za účelem zpracování vývoje výše poplatků účastníků řízení účtovaných za služby spojené s běžným účtem pro fyzické osoby nepodnikatele provedl Úřad srovnání základních bankovních služeb nabízených účastníky řízení v souvislosti s běžným účtem občanů. Jednalo se o nejčastěji poskytované služby spojené s obsluhou účtu, a to: zřízení účtu, správa a vedení účtu (měsíčně), zrušení účtu, výpis z účtu poštou (měsíčně), výpis z účtu na pobočce (měsíčně), výběr hotovosti dokladem na pobočce, výběr hotovosti z vlastního bankomatu, výběr hotovosti z cizího bankomatu, vklad hotovosti na účet, vklad hotovosti ve prospěch účtu u jiného peněžního ústavu, zřízení trvalého příkazu, zrušení/změna trvalého příkazu, účetní položka vzniklá při provedení platebního příkazu na přepážce, telefonní bankovníctví (měsíčně) a internetové bankovníctví (měsíčně). V provedeném srovnání sledoval Úřad vývoj poplatků účastníků řízení za období od 1.10.2001 – 30.6.2005 (pozn. Úřadu vzhledem k tomu, že sazebníky poplatků poskytnuté účastníky řízení nebyly kompletní a konzistentní za období 1.1.2000 – 30.9.2001, zvolil Úřad počátek sledovaného období až od 1.10.2001).

Co se týče časového průběhu změn poplatků, Úřad konstatuje, že účastníci řízení prováděli úpravy svých sazebníků (tzn. ve vztahu k zavádění a úpravám produktů a ve vztahu k přecenění – zvyšování a snižování poplatků za služby) během celého sledovaného období. Změny sazebníků poplatků spadají nejčastěji do období prvního kvartálu každého roku, přičemž v některých případech byly prováděny již koncem roku předcházejícího. Z přehledu však vyplývá, že k častým změnám sazebníků docházelo i během roku (např. třetí kvartál roku 2002 či druhý kvartál roku 2004).

KB ve většině případů měnila (navyšovala) **poplatky v několika krocích** (následující položky byly přeceňovány minimálně třikrát za sledované období: správa a vedení účtu, výpis z účtu měsíčně na pobočce, výběr hotovosti dokladem na pobočce, výběr hotovosti z cizího bankomatu, účetní položka vzniklá při provedení platebního příkazu na přepážce), a to jak v prvním kvartálu roku, tak během následujícího období roku. **ČS** ve sledovaném období přijímala změny především v prvním kvartálu roku (příp. koncem roku), **ČSOB** přeceňovala nejméně ze všech účastníků řízení a spíše v polovině roku (červen, srpen).

Lze zobecnit, že změny sazebníků prováděné bankami na počátku každého roku, resp. v jeho prvním kvartálu byly zpravidla podstatnější z hlediska změn výše poplatků (procentuálně vyjádřeno), týkaly se širšího počtu položek a byly systémovější (viz změny pásem pro hotovostní výběry apod.), ve srovnání s úpravou sazebníků během roku. Přitom k nejčetnějším změnám poplatků došlo především v 1. kvartálu roku 2003, a to k růstu poplatku za správu a vedení účtu (KB, ČS pro účty bez ADK), poplatku za zrušení účtu (ČS), poplatku za výpis z účtu na pobočce (ČS, KB), poplatku za výběr hotovosti dokladem na pobočce (ČS, KB, ČSOB), poplatku za výběr hotovosti z vlastního i cizího bankomatu (ČS),

poplatku za vklad hotovosti ve prospěch účtu u jiného peněžního ústavu (KB), poplatku za telefonní bankovníctví (ČS) apod.

Ve vztahu k trendu změn výše poplatků účastníků řízení Úřad uvádí, že se jednalo **ve většině případů o jejich navyšování, naopak ke snižování výše poplatků docházelo spíše výjimečně**. Snižování výše poplatků se týkalo především položek přímého bankovníctví, resp. služeb napojených na kanály přímého bankovníctví, které byly v rámci podpory elektronických komunikačních kanálů zlevňovány, resp. udržovány na nízké cenové úrovni. ČS tak např. snížila poplatek za správu a vedení účtu na nulovou výši pro klienty s aktivovanou službou přímé bankovníctví k 1.1.2003. KB snížila měsíční poplatek za internetové bankovníctví k 1.5.2004 či např. poplatek za zrušení/změnu trvalého příkazu prováděného prostřednictvím přímého bankovníctví k 1.12.2003.

Další skupinou snižovaných/rušených poplatků jsou položky za zrušení účtu. KB zavedla tuto službu zdarma od 1.2.2004, poté byla následována ČS od 1.8.2005 a v současné době již neúčtuje tento poplatek ani ČSOB.

Naproti tomu navyšování poplatků se týkalo téměř všech služeb sledovaných v rámci vývoje výše poplatků (správa a vedení účtu, výpis z účtu poštou, výpis z účtu na pobočce, výběr hotovosti dokladem na pobočce, výběr hotovosti z vlastního i cizího bankomatu, vklad hotovosti ve prospěch účtu u jiného peněžního ústavu, zrušení/změna trvalého příkazu na pobočce, účetní položka vzniklá při provedení platebního příkazu na přepážce). Zároveň Úřad konstatuje, že účastníci řízení přistupovali k jednotlivým přecenením služeb značně odlišným způsobem.

Některé poplatky ve sledovaném období nezaznamenaly vývoj, příp. jejich změny prováděl pouze jeden z účastníků řízení, jedná se o: poplatek za zřízení účtu, za zrušení účtu, za výpis z účtu poštou (měsíčně), za vklad hotovosti na účet, za vklad hotovosti ve prospěch účtu u jiného peněžního ústavu a za zřízení trvalého příkazu. U ostatních služeb docházelo k častějším a výraznějším změnám, resp. navyšování poplatků, nicméně porovnáním změn prováděných účastníky řízení ve sledovaném období **nelze dovodit trend úprav poplatků ve smyslu shodné nebo obdobné výše poplatků pro účastníky řízení nebo časové provázanosti změn předmětných poplatků**. Sledované položky jsou ve většině případů stanoveny v rozdílné výši. Pokud v některých případech dosahují podobné nebo shodné výše, pak pouze pro 2 účastníky řízení (např. vklad hotovosti ve prospěch účtu u jiného peněžního ústavu, zrušení/změna trvalého příkazu na pobočce, měsíční cena kombinace internetového a telefonního bankovníctví, výpis z účtu na pobočce), pouze výjimečně jsou nastaveny shodně/téměř shodně pro všechny 3 účastníky řízení (výběry debetní kartou z vlastního bankomatu). Přitom nebylo prokázáno, že by srovnatelná výše poplatků za některé služby nebyla odrazem výše nákladů na tuto službu nebo cenového následování účastníků řízení. K časové shodě ve změnách poplatků, kdy byl zároveň navýšen poplatek o shodnou či na shodnou/srovnatelnou výši, došlo pouze ve dvou případech, a to: u poplatku za výpis z účtu na pobočce (k 1.1.2003 navýšily poplatek KB i ČS o 15,- na 45,- u ČS a 40,- u KB; ČSOB však nenásledovala); u poplatku za výběr hotovosti dokladem na pobočce (k 1.2.2003 ČS i KB navýšily v jednom pásmu poplatek o 15,- Kč na stejnou konečnou výši 45,-Kč; ČSOB navyšovala k témuž datu poplatek o 5,- Kč na 30,- Kč) – pozn. Úřadu: viz výše dokument A1 a šetření Úřadu k němu provedené.

Rovněž nelze zobecnit trend vývoje poplatků v tom smyslu, že by na počátku sledovaného období docházelo k nižším procentním nárůstům/změnám poplatků a

později/od určitého období by tyto změny dosahovaly větší výše. V počátcích sledovaného období (2001, 2002) naopak banky začaly zpoplatňovat některé služby, které byly do té doby poskytovány zdarma (např. ČSOB zpoplatnila výběr z bankomatu cizího i vlastního) nebo poplatky podstatně zvýšily (např. KB a ČS měnily intervaly pro hotovostní výběry na přepážce a zároveň provedly zdražení této služby).

Ze srovnání poplatků dále vyplývá, že KB má nejvíce služeb zpoplatněných nejvyšší účtovanou částkou (správa a vedení účtu, výpis z účtu poštou, výběr hotovosti dokladem na pobočce, výběr hotovosti z vlastního bankomatu, výběr hotovosti z cizího bankomatu, vklad hotovosti na účet, vklad hotovosti ve prospěch účtu u jiného peněžního ústavu, internetové a telefonní bankovníctví). **Nelze však zobecnit závěr, že by KB vystupovala jako cenový vůdce na trhu a obvykle navyšovala své poplatky jako první a ostatní účastníci řízení ji následovali.**

Ze všech výše uvedených skutečností Úřad dospěl k závěru, že z provedeného srovnání vývoje výše poplatků účastníků řízení jednoznačně vyplývá trend jejich navyšování. Z časového průběhu změn jednotlivých poplatků a z výše, o níž byly poplatky navyšovány, však nelze dovodit vztah mezi chováním účastníků řízení, který by nasvědčoval jejich sladěnému jednání. **Lze proto konstatovat, že vývoj chování účastníků řízení na trhu ve vztahu k navyšování jejich poplatků je možno vysvětlit i jinak, než jejich předchozím kontaktem, případně kontaktem některých z nich (tzn. že by jejich chování nemohlo být výsledkem samostatně stanovené obchodní strategie a sledování cenového vývoje konkurence).**

Za účelem prověření předmětu správního řízení ve věci možného jednání účastníků řízení týkajícího se nabídky služeb zahrnovaných do běžných účtů pro fyzické osoby (nepodnikatele) a obdobných bankovních produktů zahrnujících balíčky služeb, vedoucího u spotřebitelů ke snížení porovnatelnosti konkurenčních bankovních produktů poskytovaných účastníky řízení, Úřad provedl srovnání služeb, které jsou zahrnovány do jednotlivých bankovních produktů v rámci tzv. balíčků služeb spojených s běžnými účty fyzických osob občanů, a to u všech účastníků řízení.

Všichni účastníci řízení nabízejí širokou škálu produktů, které zahrnují vybrané služby spojené s běžnými účty, přičemž za tyto produkty je stanoven měsíční paušální poplatek (služby, které jsou v balíčku služeb zahrnuty, pak již nejsou jednotlivě zpoplatněny). Tyto produkty se liší druhem a rozsahem služeb, které obsahují, od čehož se pak odvíjí i výše měsíčního poplatku. Jednotlivé produkty jsou směřovány na odlišné typy klientů bank. Nejčastěji se jedná o produkty pro klienty využívající základních služeb (Výhodný program u ČS, ČSOB Osobní konto Plus u ČSOB a Perfekt konto u KB), produkty pro klienty využívající rozsáhlejší spektrum služeb spojených s běžným účtem (Komplexní program u ČS, ČSOB Aktivní konto u ČSOB a Expreskonto KB u KB), produkty pro klienty s větším počtem transakcí a vyšším objemem finančních prostředků (Exclusive konto u ČS, A-konto KB u KB a ČSOB Prémiové konto u ČSOB), dále nabízejí banky balíčky pro juniory, studenty, seniory apod. Přitom rozsah služeb a cena jednotlivých produktů se může i velmi výrazně lišit, což se odvíjí právě od preferencí jednotlivých typů klientů a od snahy bank nabídnout konkrétním klientům službu odpovídající co nejlépe jejich požadavkům.

Úřad dále uvádí, že pro klienta, resp. potenciálního klienta konkrétního účastníka řízení, se jeví možnost srovnání nabídky konkurenčních produktů „balíčků služeb“ omezená s ohledem na terminologickou netransparentnost, obtížnost srovnání konkrétního obsahu

služeb zahrnutých v balíčcích a s tím spojenou obtížnou srovnatelnost výsledné ceny služeb využívaných ve stanoveném časovém období klientem. **Úřad konstatuje, že netransparentnost služeb spojených s běžnými účty jednotlivých bank však nemusí nutně představovat záměrné jednání účastníků řízení (např. terminologická netransparentnost vyplývá z toho, že jednotlivé produkty a operace nejsou identické ve svých parametrech a navíc u nich může docházet k vývoji a častým změnám).** Obsah a rozsah služeb zahrnovaných do jednotlivých produktových balíčků služeb spojených s běžnými účty občanů se pak odvíjí od různých segmentů klientů a jejich potřeb, snahy o kompletaci produktového portfolia a vyplnění „mezer na trhu“ nebo např. od vývoje jednotlivých služeb a s tím spojenými změnami v obsahu balíčků. V rámci správního řízení **Úřad neshledal žádnou indicii, která by nasvědčovala tomu, že by účastníci řízení (případně někteří z nich) záměrně stanovovali nabídku produktů „balíčků služeb“ tak, aby snižovali porovnatelnost služeb zahrnovaných do balíčků a omezili tak mezi sebou konkurenci na těchto produktech.** Úřad tedy neprokázal, že by způsob stanovení rozsahu a druhu služeb zahrnovaných do konkrétních produktů „balíčků služeb“ účastníků řízení nebyl výsledkem snahy nabídnout optimální služby pro různé typy klientů (přitom produktovou tvorbu mohou ovlivnit další faktory jako preference obchodní politiky konkrétní banky, vliv konkurenční nabídky produktů apod.).

Vymezení relevantního trhu

Trh je obecně místem, kde se střetává nabídka s poptávkou. Dle ustanovení § 2 odst. 2 zákona je pak relevantním trhem trh zboží, které je z hlediska své charakteristiky, ceny a zamýšleného použití shodné, porovnatelné nebo vzájemně zastupitelné, a to na území, na němž jsou soutěžní podmínky dostatečně homogenní a zřetelně odlišitelné od sousedících území.

Pro účely vymezení trhu z hlediska **výrobního** vycházel Úřad z následujících skutečností.

S ohledem na skutečnost, že všichni účastníci řízení jsou činní v oblasti bankovních služeb jako univerzální banky, které poskytují celé spektrum bankovních produktů pro všechny klienty, zabýval se Úřad obecně celou strukturou bankovního sektoru v České republice, přičemž vzhledem k předmětu správního řízení se posléze soustředil na segment poskytování bankovních služeb pouze pro fyzické občany – nepodnikatele.

Bankovní sektor České republiky byl k 31.12.2004 tvořen 35 bankami a pobočkami zahraničních bank. Počet bank se proti roku 2003 nezměnil, členění sektoru na 26 bank a 9 poboček zahraničních bank se v průběhu roku rovněž nezměnilo. V průběhu roku 2004 došlo v bankovním sektoru pouze ke změnám názvu některých bank z rozhodnutí akcionářů. Oproti předcházejícím letům došlo ke stabilizaci celého sektoru, kdy docházelo k zániku některých méně úspěšných finančních ústavů, popřípadě docházelo k jejich fúzím. O vývoji směřujícím ke koncentraci tuzemského bankovního sektoru svědčí následující tabulka o počtu bankovních ústavů v České republice v jednotlivých letech.

Rok	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2001	2002	2003	2004
Počet bank	9	24	37	52	55	55	53	50	45	42	38	37	35	35

V tuzemském bankovním sektoru působí rozhodující skupina velkých bank, přičemž mezi velké banky jsou zařazeny bankovní subjekty s bilanční sumou převyšující 100 mld. Kč.

Tuto velikost aktiv splňuje celkem pět bankovních ústavů. Jedná se o skupinu čtyř velkých bank, kterou tvoří univerzální banky poskytující bankovní produkty a služby v širokém měřítku podnikové klientele i drobné klientele fyzických osob. Mezi tyto banky patří všichni účastníci předmětného správního řízení a společnost HVB Bank Czech Republic a.s. (dále též „HVB“). Obchodní aktivity všech velkých bank jsou orientovány na tuzemský bankovní trh. Ve všech velkých bankách je již zcela dominantní vlastnictví zahraničních subjektů. Pátým subjektem splňujícím podmínku velké banky velikosti aktiv je stavební spořitelna specializovaná na produkt stavebního spoření.

Po vstupu České republiky do Evropské unie 1. května 2004 je bankovní trh liberalizován, bankovní subjekty ze zemí EU a současně tuzemské banky mohou nabízet bankovní služby v rámci jednotné bankovní licence ve všech zemích Evropské unie. Ke konci roku 2004 tímto způsobem oznámilo 63 zahraničních bank z členských zemí Evropské unie svůj záměr poskytovat v České republice některé či všechny vzájemně uznávané bankovní činnosti v rámci tzv. přeshraničního poskytování bankovních služeb. Z českých bank tuto možnost využila jedna banka.

Nicméně vstup České republiky neměl na tuzemské banky žádný bezprostřední dopad, neboť jejich integrace do evropského finančního systému probíhala postupně již v minulých letech, zejména pak po dokončení privatizace velkých bank. Řada zahraničních bank sice využila možnosti jednotné licence a oznámila poskytování bankovních služeb v České republice, tyto jsou však prováděny v rámci tzv. přeshraničního poskytování služeb bez založení pobočky a nepředstavují pro stávající banky významnější konkurenci, zejména v oblasti tradičního bankovníctví.

Banky se snaží racionalizovat své obchodní činnosti a docílit vyšší efektivitu bankovního podnikání. V současné době se stále více obracejí na drobné bankovníctví. Tento typ bankovníctví vyžaduje zpracování velkého množství bankovních operací, obsluha jednotlivých drobných klientů je časově náročná, velmi často za pomoci osobních bankéřů. Ve snaze zefektivnit bankovní činnost se snaží stimulovat klienty k využívání alternativních kanálů při obsluze za pomoci dostupných technických prostředků. S využitím zejména elektronického bankovníctví v podobě spojení klienta s bankou plných 24 hodin, stále většího zapojení internetu a nezbytných mobilních telefonů se bankám daří racionalizovat bankovní postupy a operace.

Vývoj počtu pracovníků a obecně racionalizace činnosti bank souvisí mj. také s vývojem počtu obchodních míst. Banky se soustředí na rozšiřování nabídky bankovních produktů a služeb. K obchodní expanzi využívají jak alternativní distribuční kanály, možnosti přímého bankovníctví a sdílení obchodních sítí v rámci finančních skupin, tak racionální využívání stávající pobočkové sítě, včetně jejího přizpůsobování obchodním potřebám bank. V průběhu roku 2004 došlo ke zvýšení počtu obchodních míst o 2 %. Bankovní subjekty na konci roku 2004 k obsluze klientů nabídli 1713 míst. Skupiny bank přistupují k budování obchodních sítí diferencovaně. Zatímco velké banky, které v roce 2004 měly dohromady 1192 poboček, se soustřeďují zejména na racionalizaci prodejních míst (u účastníků řízení poklesl počet obchodních míst o cca 1,5 %) a zvýšení obslužnosti se snaží přispět především upřednostňováním alternativních distribučních kanálů, rostl počet poboček u malých a středních bankovních ústavů a poboček zahraničních bank. Obchodní expanze středních bank, poboček zahraničních bank a zejména malých bank je přitom podřízena obsluze drobné klientely, na kterou se stále více obracejí, a je spojena rovněž s rozšiřováním jejich obchodních sítí a budováním přímého spojení banky s klientem.

V této souvislosti je rovněž důležité budování sítě bankomatů, když se bankovní ústavy, převážně ze skupiny velkých a středních bank, snaží o vybudování pro klienty co nejdostupnější možnosti výběru hotovosti. V roce 2004 bylo v České republice instalováno 2647 bankomatů bankovních ústavů, přičemž z toho jich účastníci dohromady vlastnili 2118. Oproti roku 2003 to celkově představovalo cca 8% nárůst, u účastníků řízení počet bankomatů vzrostl o 7 %.

Rozvoj bankovníctví je rovněž spjat s rozvojem nových technologií, které jsou využívány k obohacení nabídky sofistikovaných bankovních produktů, k rozšiřování možností při diverzifikaci distribučních kanálů zabezpečujících přímé spojení klienta s bankou po celých 24 hodin, jako prostředek snižování nákladů a optimalizace obsluhy. Elektronické bankovníctví se tak stává součástí konkurenčního boje. V tuzemském bankovním sektoru se z tohoto hlediska pozitivně jevílo působení zahraničních strategických partnerů, pro něž je zavádění a využívání nových technologií součástí vytváření konkurenčního prostředí.

Při vymezování relevantních trhů v oblasti poskytování bankovních služeb je možné členění na mnoho oblastí. Jsou jimi např. retailové bankovníctví, korporátní bankovníctví, poskytování faktoringových služeb, poskytování služeb finančních trhů, investiční bankovníctví a poskytování správy majetku.

S ohledem na vymezení předmětu správního řízení se Úřad zabýval trhem běžných účtů otevřených u bank klienty – fyzickými osobami – nepodnikateli. Jedná se o produkt retailového bankovníctví, v jehož rámci poskytují bankovní ústavy mnoho služeb, které mohou představovat samostatné relevantní trhy, neboť se jedná o služby, které jsou s ohledem na jejich účel nezastupitelné (vedení účtu, vedení platebních transakcí, včetně transakcí prostřednictvím bankomatů, vydávání platebních karet, vydávání platebních šeků, služby přímého bankovníctví apod.). Nicméně, jelikož jsou tyto služby převážně poskytovány dohromady v rámci tzv. balíčků služeb spojených s běžnými účty, Úřad považuje za výrobový relevantní trh **trh běžných účtů otevřených klienty – fyzickými osobami – nepodnikateli u bank**, přičemž pro posouzení celkové hospodářské síly účastníků řízení na daném relevantním trhu (viz níže) Úřad rovněž posoudil i jejich postavení na trhu běžných účtů otevřených všemi klienty u bank a dále pak Úřad zhodnotil i situaci na trzích vkladů a úvěrů klientů (všech i pouze klientů – fyzických osob – nepodnikatelů) u bank, jakožto základních bankovních produktech (činnostech), které univerzální bankovní subjekty svým klientům poskytují.

V této souvislosti však je nutné zmínit, že s ohledem na skutečnost, že v rámci poskytování úvěrů se samostatně vyčleňuje poskytování tzv. hypotečních úvěrů, které jsou významně poskytovány i specializovanými bankovními ústavami a které jsou rovněž klienty samostatně sledovány a poptávány bez ohledu na skutečnost, od kterého bankovního subjektu jsou odebírány ostatní služby, Úřad v rámci posuzování situace na trhu úvěrů do takového trhu nezahrnul údaje o hypotečních úvěrech.

Geografický relevantní trh zahrnuje oblast, ve které jsou soutěžní podmínky dostatečně homogenní a zřetelně odlišitelné od sousedních území. Z hlediska geografického se jedná o trh celostátní, neboť poskytování všech bankovních služeb probíhá po celém území České republiky za homogenních podmínek. Z uvedeného důvodu Úřad vymezil relevantní trh z hlediska **geografického** jako **trh celostátní**.

Časové vymezení trhu vyjadřuje četnost (pravidelnost a opakovatelnost) střetu nabídky a poptávky a odlišuje jej od střetu nabídky a poptávky, k níž dochází nahodile, popř. jen ojediněle. Po stránce **časové** jde o trh **trvalý**, charakterizovaný pravidelně se opakujícími dodávkami v průběhu celého kalendářního roku.

Postavení účastníků řízení na relevantním trhu

Na shora vymezeném relevantním trhu, stejně tak i na ostatních sledovaných trzích, působí 26 bankovních ústavů, přičemž mezi nejvýznamnější z nich patří všichni účastníci řízení, dále pak společnosti HVB, GE Money Bank, a.s. (dále též „GEMB“), Živnostenská banka, a.s. (dále též „ŽIVNOBANKA“), Citibank a.s. (dále též „CITIBANK“), COMMERZBANK Aktiengesellschaft pobočka Praha (dále též „COMMERZBANK“), Raiffeisenbank a.s. (dále též „RAIF“) a Českomoravská záruční a rozvojová banka, a.s. (dále též „ČZRB“).

Pro zjištění postavení účastníků řízení na relevantním trhu a ostatních sledovaných trzích Úřad vyžádal údaje o vkladech, úvěrech a běžných účtech všech klientů i pouze klientů - fyzických osob - nepodnikatelů všech bankovních ústavů v České republice. Jako ukazatele pro zhodnocení postavení jednotlivých soutěžitelů na daných trzích Úřad považuje objem finančních prostředků na vkladech, úvěrech a běžných účtech klientů ke dnům 31.12.2003 a 31.12.2004 a počet klientů s vklady, úvěry a běžnými účty a počet běžných účtů uzavřených klienty k týmž dnům. Při vyjádření finančních prostředků na běžných účtech Úřad vycházel pouze z kreditních zůstatků klientů na svých účtech, tzn. se zůstatků klientů vyšších než 0 Kč, při určení počtu klientů s běžným účtem a počtu běžných účtů Úřad vzal v potaz všechny běžné účty bez ohledu na zůstatek na nich.

Na **relevantním trhu běžných účtů otevřených klienty – fyzickými osobami - nepodnikateli** u bank v České republice dosahoval v roce 2004 **dle finančního vyjádření** společný tržní podíl účastníků řízení více než 80 % (v roce 2003 rovněž více než 80 % - pozn. Úřadu v závorkách dále uváděny údaje za rok 2003). Nejvýznamnějším soutěžitelem na daném relevantním trhu byla v roce 2004 ...(*obchodní tajemství*), následována ČSOB s podílem převyšujícím hranici ...(*obchodní tajemství*) a KB s podílem vyšším než 15 % (>20 %). Mezi další významné soutěžitele, jejichž tržní podíl přesáhl hranici 2 %, patří společnosti GEMB, RAIF a ŽIVNOBANKA.

Na trhu **běžných účtů otevřených všemi klienty** u bank v České republice dosahoval v roce 2004 **dle finančního vyjádření** společný tržní podíl účastníků řízení více než 70 % (>70 %). Nejvýznamnějším soutěžitelem na daném relevantním trhu byla v roce 2004 KB s více než 25% podílem (>25%), následována ČSOB s podílem převyšujícím hranici ... (*obchodní tajemství*) a ...(*obchodní tajemství*). Mezi další významné soutěžitele, jejichž tržní podíl přesáhl hranici 2 %, patří společnosti HVB, RAIF, GEMB a CITIBANK.

Na **relevantním trhu běžných účtů otevřených klienty – fyzickými osobami - nepodnikateli** u bank v České republice dosahoval v roce 2004 **dle počtu klientů** společný tržní podíl účastníků řízení více než 80 % (>80 %). Nejvýznamnějším soutěžitelem na daném relevantním trhu byla v roce 2004 ...(*obchodní tajemství*), následována ČSOB s podílem převyšujícím hranici ...(*obchodní tajemství*) a KB s podílem vyšším než 10 % (>10 %). Dalším významným soutěžitelem, jehož tržní podíl přesáhl hranici 5 %, je společnost GEMB. Podíl žádného dalšího soutěžitele nepřesáhl 2 %.

Na trhu ***běžných účtů otevřených všemi klienty*** u bank v České republice dosahoval v roce 2004 ***dle počtu klientů*** společný tržní podíl účastníků řízení více než 80 % (>80%). Nejvýznamnějším soutěžitelem na daném relevantním trhu byla v roce 2004 ...(*obchodní tajemství*), následována ČSOB s podílem převyšujícím hranici ...(*obchodní tajemství*) a KB s podílem vyšším než 15 % (>15 %). Dalším významným soutěžitelem, jehož tržní podíl přesáhl hranici 5 %, je společnost GEMB. Podíl žádného dalšího soutěžitele nepřesáhl 2 %.

Na **relevantním trhu běžných účtů otevřených klienty – fyzickými osobami - nepodnikateli** u bank v České republice dosahoval v roce 2004 ***dle počtu běžných účtů*** společný tržní podíl účastníků řízení více než 80 % (>80 %). Nejvýznamnějším soutěžitelem na daném relevantním trhu byla v roce 2004 ...(*obchodní tajemství*), následována ČSOB s podílem převyšujícím hranici ...(*obchodní tajemství*) a KB s podílem vyšším než 15 % (>10 %). Dalším významným soutěžitelem, jehož tržní podíl přesáhl hranici 5 %, je společnost GEMB. Podíl žádného dalšího soutěžitele nepřesáhl 2 %.

Na trhu ***běžných účtů otevřených všemi klienty*** u bank v České republice dosahoval v roce 2004 ***dle počtu běžných účtů*** společný tržní podíl účastníků řízení více než 80 % (>80%). Nejvýznamnějším soutěžitelem na daném relevantním trhu byla v roce 2004 ...(*obchodní tajemství*), následována ČSOB s podílem převyšujícím hranici ...(*obchodní tajemství*) a KB s podílem vyšším než 15 % (>15 %). Dalším významným soutěžitelem, jehož tržní podíl přesáhl hranici 5 %, je společnost GEMB. Podíl žádného dalšího soutěžitele nepřesáhl 2 %.

Na **trhu vkladů klientů – fyzických osob - nepodnikatelů** u bank v České republice dosahoval v roce 2004 ***dle finančního vyjádření*** společný tržní podíl účastníků řízení více než 80 % (>80 %). Nejvýznamnějším soutěžitelem na daném relevantním trhu byla v roce 2004 ...(*obchodní tajemství*), následována ČSOB s podílem převyšujícím hranici ...(*obchodní tajemství*) a KB s podílem vyšším než 15 % (>15 %). Mezi další významné soutěžitele, jejichž tržní podíl přesáhl hranici 2 %, patří společnosti GEMB, RAIF a ŽIVNOBANKA.

Na trhu ***vkladů všech klientů*** u bank v České republice dosahoval v roce 2004 ***dle finančního vyjádření*** společný tržní podíl účastníků řízení více než 70 % (>70 %). Nejvýznamnějším soutěžitelem na daném relevantním trhu byla v roce 2004 ČSOB s více než ...(*obchodní tajemství*), ...(*obchodní tajemství*) a KB s podílem vyšším než 20 % (>20 %). Mezi další významné soutěžitele, jejichž tržní podíl přesáhl hranici 2 %, patří společnosti HVB, GEMB, RAIF, CITIBANK a ŽIVNOBANKA.

Na **trhu vkladů klientů – fyzických osob - nepodnikatelů** u bank v České republice dosahoval v roce 2004 ***dle počtu klientů*** společný tržní podíl účastníků řízení více než 80 % (>80 %). Nejvýznamnějším soutěžitelem na daném relevantním trhu byla v roce 2004 ...(*obchodní tajemství*) podílem, následována ČSOB s podílem převyšujícím hranici ...(*obchodní tajemství*) a KB s podílem vyšším než 10 % (>10 %). Dalším významným soutěžitelem, jehož tržní podíl přesáhl hranici 5 %, je společnost GEMB. Podíl žádného dalšího soutěžitele nepřesáhl 2 %.

Na trhu ***vkladů všech klientů*** u bank v České republice dosahoval v roce 2004 ***dle počtu klientů*** společný tržní podíl účastníků řízení více než 80 % (>80%). Nejvýznamnějším soutěžitelem na daném relevantním trhu byla v roce 2004 ...(*obchodní tajemství*), následována ČSOB s podílem převyšujícím hranici ...(*obchodní tajemství*) a KB s podílem

vyšším než 10 % (>10 %). Dalším významným soutěžitelem, jehož tržní podíl přesáhl hranici 5 %, je společnost GEMB. Podíl žádného dalšího soutěžitele nepřesáhl 2 %.

Na *trhu úvěrů klientů – fyzických osob - nepodnikatelů* u bank v České republice dosahoval v roce 2004 *dle finančního vyjádření* společný tržní podíl účastníků řízení více než 60 % (>70 %). Nejvýznamnějším soutěžitelem na daném relevantním trhu byla v roce 2004 ...(*obchodní tajemství*), společnost KB dosahovala tržního podílu převyšujícího hranici 10 % (>10 %), ČSOB pak zaujímal podíl vyšší než ...(*obchodní tajemství*). Mezi další významné soutěžitele náleží společnost GEMB, jejíž tržní podíl přesáhl hranici 20 %, a společnost BAWAG s podílem vyšším než 2 %.

Na *trhu úvěrů všech klientů* u bank v České republice dosahoval v roce 2004 *dle finančního vyjádření* společný tržní podíl účastníků řízení více než 50 % (>50 %). Nejvýznamnějším soutěžitelem na daném relevantním trhu byla v roce 2004 ...(*obchodní tajemství*), následována KB s podílem převyšujícím hranici 15 % (>15 %) a ČSOB s podílem vyšším než ...(*obchodní tajemství*). Mezi další významné soutěžitele, jejichž tržní podíl přesáhl hranici 2 %, patří společnosti HVB, GEMB, RAIF, ČZRB, CITIBANK, COMMERZBANK a ŽIVNOBANKA.

Na *trhu úvěrů klientů – fyzických osob - nepodnikatelů* u bank v České republice dosahoval v roce 2004 *dle počtu klientů* společný tržní podíl účastníků řízení více než 80 % (>80 %). Nejvýznamnějším soutěžitelem na daném relevantním trhu byla v roce 2004 ...(*obchodní tajemství*), následována ČSOB s podílem převyšujícím hranici ...(*obchodní tajemství*) a KB s podílem vyšším než 10 % (>10 %). Dalším významným soutěžitelem, jehož tržní podíl přesáhl hranici 10 %, je společnost GEMB. Podíl žádného dalšího soutěžitele nepřesáhl 2 %.

Na *trhu úvěrů všech klientů* u bank v České republice dosahoval v roce 2004 *dle počtu klientů* společný tržní podíl účastníků řízení více než 80 % (>80%). Nejvýznamnějším soutěžitelem na daném relevantním trhu byla v roce 2004 ...(*obchodní tajemství*), následována ČSOB s podílem převyšujícím hranici ...(*obchodní tajemství*) a KB s podílem vyšším než 10 % (>10 %). Dalším významným soutěžitelem, jehož tržní podíl přesáhl hranici 10 %, je společnost GEMB. Podíl žádného dalšího soutěžitele nepřesáhl 2 %.

Posouzení postavení účastníků řízení z hlediska existence kolektivní dominance

Zákon ve svém § 10 předpokládá existenci dominantního postavení dvojího typu. Prvním je samostatné dominantní postavení, druhým pak je společné či také kolektivní dominantní postavení soutěžitelů na trhu. Zatímco v prvním případě jde o situaci, kdy tržní sílu umožňující chovat se ve značné míře nezávisle na ostatních soutěžitelích a spotřebitelích má jeden subjekt, v případě druhém je taková tržní síla vztahována k více soutěžitelům, kteří jí disponují společně, aniž by kterýkoli z nich byl samostatně v dominantním postavení.

O tzv. kolektivní dominanci lze hovořit v případě, kdy **skupina soutěžitelů**, přes svou právní a ekonomickou nezávislost, **vystupuje fakticky jednotně ve vztahu k třetím subjektům, přičemž tato skupina nemá motivaci konkurovat si mezi sebou navzájem a zároveň není vystavena konkurenci zvenčí**. Skupina soutěžitelů je pak schopna přijmout společnou strategii chování a chovat se do značné míry nezávisle na svých konkurentech, zákaznících a spotřebitelích.

Z hlediska soutěžního práva Evropských společenství lze dovozovat způsob posuzování existence kolektivní dominance především z rozhodnutí Evropské komise, Evropského soudního dvora a Soudu I. stupně týkajících se spojování soutěžitelů, přičemž obecné závěry z nich vyplývající je možné aplikovat rovněž na posuzování existence kolektivní dominance z hlediska § 10 zákona. K tomu pak Úřad odkazuje zejména na rozsudek Soudu I. stupně ze dne 6.6.2002 ve věci *Airtours v. Evropská komise* (T-342/99), který stanovil základní principy aplikace konceptu kolektivní dominance – definoval tři podmínky nezbytné pro prokázání kolektivní dominance:

1. Každý soutěžitel patřící do dominantní skupiny oligopolu **musí mít možnost zjistit, jak se chovají ostatní**, aby mohl monitorovat, zda skutečně aplikují společnou strategii. Nestací, aby si byl každý soutěžitel patřící do dominantní skupiny oligopolu vědom skutečnosti, že vzájemně závislý postup je výhodný pro všechny z nich, ale každý takový soutěžitel musí mít také prostředky dozvědět se, zda ostatní přijali stejnou strategii a zda ji nadále udržují. Musí tedy existovat **dostatečná transparentnost trhu**, aby všichni soutěžitelé patřící do dominantní skupiny oligopolu dostatečně přesně a rychle věděli, jakým způsobem se vyvíjí tržní chování ostatních.
2. Situace tiché kooperace musí být **udržitelná v čase**, to znamená, že musí existovat motivace neodklánět se od společné strategie na trhu. Všichni soutěžitelé patřící do dominantní skupiny oligopolu profitují pouze za předpokladu, že všichni dodržují paralelní chování. Pojem **odvetného opatření** ve vztahu k chování odchylujícímu se od společné strategie je neodmyslitelnou součástí této podmínky. Strany tedy musí být zajedno v tom, že aby byla situace kolektivní dominance životaschopná, musí existovat adekvátní odstrašující prostředky zajišťující existenci dlouhodobé motivace neodchylovat se od společné strategie.
3. Aby byla v míře požadované platným právem prokázána existence kolektivního dominantního postavení, musí být také prokázáno, že **předvídatelná reakce stávajících a budoucích konkurentů a rovněž zákazníků neohrozí výsledky očekávané od společné strategie**.

Oligopolistická struktura trhu předpokládá existenci malého počtu silných soutěžitelů, kteří kolektivně dominují nad svými menšími konkurenty. Za první indikátor oligopolní struktury tedy slouží analýza tržních podílů soutěžitelů na daném trhu. Pro prokázání existence oligopolistické dominance však nestačí pouhá existence skupiny několika silných společností s vysokými podíly na trhu, ale je nutné prokázat takové **ekonomické vazby mezi soutěžiteli patřícími do dominantní skupiny oligopolu**, které vedou ke sjednocení jejich chování na trhu a omezení motivace pro vzájemnou konkurenci. Mezi znaky trhu náchylného ke vzniku kolektivního dominantního postavení pak patří zejména následující znaky: existence vysokých vstupních bariér, vysoká frekvence interakce mezi soutěžiteli, zralost trhu a nízká inovace produktů či výrobních produktů, symetrie mezi soutěžiteli patřícími do dominantní skupiny oligopolu ve vztahu k nákladům a tržním podílům, transparentnost trhu pro soutěžitele patřící do dominantní skupiny oligopolu, homogenita výrobků, nízký růst poptávky a její neelastičita, strukturální vazby mezi soutěžiteli patřícími do dominantní skupiny oligopolu apod.

Za účelem posouzení postavení účastníků řízení na relevantním trhu z hlediska existence možné kolektivní dominance Úřad vyšel předně z jejich tržních podílů na produktech běžných účtů pro fyzické osoby nepodnikatele. K tomu Úřad konstatuje, že

účastníci řízení zaujímali v roce 2004 na trhu běžných účtů pro občany souhrnný podíl nad 80 %. Trh běžných účtů pro fyzické osoby nepodnikatele je tedy charakterizován existencí omezeného počtu tří soutěžitelů s vysokým společným tržním podílem, jejichž podíly výrazně převyšují podíly ostatních soutěžitelů na trhu. Úřad proto konstatuje, že trh běžných účtů pro fyzické osoby nepodnikatele má oligopolní strukturu.

Dále se Úřad zaměřil na posouzení jednotlivých podmínek nutných pro prokázání kolektivní dominance. Úřad uvádí, že trh běžných účtů pro fyzické osoby nepodnikatele je pro soutěžitele působící na tomto trhu **dostatečně transparentní** např. s ohledem na veřejně přístupné sazebníky poplatků bank za služby spojené s běžnými účty, avizované změny cen za služby v tisku, na internetu apod. Z některých dokumentů převzatých Úřadem v rámci šetření v sídlech účastníků řízení vyplynulo, že všichni účastníci řízení své chování navzájem monitorují. Úřad proto konstatuje, že **účastníci řízení mají možnost sledovat své vzájemné chování ve smyslu monitorování případné společné strategie**.

Z hlediska aplikace možných odvetných opatření Úřad konstatuje, že nebylo prokázáno, že by účastníci řízení měli možnost uplatňovat adekvátní odvetná opatření, která by zajistila motivaci soutěžitelů patřících do dominantní skupiny oligopolu neodklánět se od společné strategie. K tomu Úřad uvádí, že mezi účastníky řízení existuje asymetrie v tržních podílech. Z hlediska finančního objemu je nejvýznamnějším soutěžitelem na trhu v roce 2004 ČS ...*(obchodní tajemství)*, ČSOB měla tržní podíl více než ...*(obchodní tajemství)* a KB zaujímala tržní podíl více než 15 %. Z hlediska počtu klientů byly pak v roce 2004 odstupy v podílech účastníků řízení na trhu běžných účtů fyzických osob nepodnikatelů ještě výraznější. ČS ...*(obchodní tajemství)*, ČSOB měla podíl převyšující hranici ...*(obchodní tajemství)* a KB dosáhla podíl vyšší než 15 %. K tomu Úřad uvádí, že rozdílná výše tržního podílu soutěžitelů je obvykle indikátorem rozdílnosti motivace pro chování na trhu, navíc výraznější odstupy v podílech **snižují možnost použití odvetných opatření** v případě nespolečné práce některého soutěžitele náležejícího do dominantní skupiny oligopolu (soutěžitelé s nižším podílem na trhu totiž obvykle nemohou provést dostatečně účinné opatření, které by ohrozilo postavení nejvýznamnějšího soutěžitele se znatelným odstupem v podílu od ostatních). Přitom odlišnost v podílech se projevuje výrazněji i na dalších trzích týkajících se vkladů i úvěrů pro občany (přitom v roce 2004 rozdíl mezi prvním a třetím soutěžitelem dosahoval z hlediska počtu klientů na úvěrech až cca 40 % a na vkladech cca 30 %). Úřad proto konstatuje, že **není splněna podmínka udržitelnosti tiché kooperace v čase při existenci možného použití odvetných opatření**.

Co se týče splnění třetí podmínky, Úřad zohlednil postavení ostatních soutěžitelů na trhu běžných účtů pro fyzické osoby nepodnikatele. Z hlediska výše tržních podílů dle finančního objemu a počtu klientů v roce 2004 zaujímá GE Money Bank, a.s. na trhu běžných účtů fyzických osob nepodnikatelů v porovnání s ostatními soutěžiteli nespadaajícími do dominantní skupiny oligopolu nejvýznamnější pozici. GE Money Bank, a.s. tak může jako jediná výraznějším způsobem ohrozit postavení účastníků řízení na trhu. Její pozice na bankovním trhu se výrazně odlišuje od ostatních „menších bank“ z hlediska dalších kritérií jako například počet poboček a bankomatů. Přitom tyto faktory mohou představovat jedny z rozhodujících hledisek při volbě banky jejími potenciálními klienty (z hlediska přístupnosti některých klíčových služeb spojených s běžnými účty). Z hlediska počtu poboček ČS, KB a ČSOB představuje relevantní konkurenci pouze GE Money Bank, a.s. a eBanka, a.s., které se pohybovaly v roce 2003 i 2004 zhruba na úrovni ČSOB (počet poboček má přitom u obou soutěžitelů narůstající tendenci). Z hlediska počtu bankomatů pak byly významné pouze KB, ČSOB, ČS a GE Money Bank, a.s. (které vlastnily dohromady přes 90 % všech bankomatů).

Navíc je třeba konstatovat, že odstupy mezi ČSOB, KB a GE Money Bank, a.s. jak v počtu bankomatů, tak v počtu poboček byly výrazně nižší, než ve vztahu k ČS, která má přibližně dvakrát více poboček i bankomatů ve srovnání s KB, která je na druhém místě.

Z některých dokumentů převzatých Úřadem v sídlech účastníků řízení v rámci místních šetření navíc vyplývá, že každý z účastníků řízení si provádí srovnání některých údajů (včetně cen služeb) relevantní konkurence na trhu a používají ho jako jedno z kritérií ovlivňující změny cen poplatků jednotlivých služeb. Z těchto dokumentů zpracovaných účastníky řízení tedy vyplývá, že **tito sami považují GE Money Bank, a.s. za významného konkurenta působícího na bankovním trhu**, a to i z hlediska služeb poskytovaných v souvislosti s běžnými účty fyzických osob nepodnikatelů.

Úřad proto konstatuje, že postavení účastníků řízení na trhu běžných účtů fyzických osob nepodnikatelů **jim neumožňuje chovat se zcela nezávisle na ostatních soutěžitelích na tomto trhu**. Nelze tak konstatovat, že by žádný z „menších soutěžitelů“ nemohl **ohrožit výsledky očekávané od společné strategie**.

Úřad dále uvádí, že ze srovnání vývoje výše poplatků za služby spojené s běžnými účty fyzických osob nepodnikatelů (viz výše) vyplývá trend navyšování jednotlivých poplatků u všech účastníků řízení, přičemž na některých poplatcích je tento nárůst velmi výrazný (až sto a více procentní nárůst). Všichni účastníci řízení rovněž navýšili své zisky plynoucí z poplatků účtovaných klientům. Trh běžných účtů fyzických osob nepodnikatelů je navíc charakterizován poměrně vysokou loajalitou klientů ke zvolené bance (která je podpořena nízkou transparentností trhu pro klienty a tedy nižší možností srovnání konkurenční nabídky), což se odráží i v relativně stabilním vývoji podílů účastníků řízení na trhu. **I přes to nelze konstatovat, že by účastníci řízení nebyli navzájem vystaveni konkurenci**. K tomu Úřad odkazuje např. na snahu získat konkurenční výhodu prostřednictvím zrušení poplatku za zrušení účtu ze strany KB ke dni 1.2.2004 (k tomu viz i zápis ze 17. porady Výboru ředitelů KB ze dne 2.12.2003; spis S 16/05 str. 372-373 – pozn. Úřadu: dokument je obchodním tajemstvím KB), případně zrušení téhož poplatku ČS spolu se snížením/zrušením dalších poplatků k 1.8.2005 (viz spis S 16/05 str. 2270). Existenci vzájemné konkurence mezi účastníky řízení dokládají mj. i některé dokumenty převzaté Úřadem v rámci šetření v sídlech účastníků řízení (viz např. spis S 16/05 str. 644 ...*(obchodní tajemství)*). Úřad proto uvádí, že mezi účastníky řízení **není vyloučena konkurence v takovém rozsahu**, aby bylo možno konstatovat, že tito zaujímají kolektivní dominantní postavení na trhu a vystupují tedy **fakticky jednotně ve vztahu k třetím subjektům, přičemž nemají motivaci konkurovat si mezi sebou navzájem a odklánět se od společné strategie**.

Ze všech výše uvedených důvodů Úřad dospěl k závěru, že z charakteristik relevantního trhu a postavení jednotlivých soutěžitelů na něm nelze **účastníky řízení považovat za soutěžitele zaujímající kolektivní dominantní postavení** na trhu běžných účtů pro fyzické osoby nepodnikatele.

Vyjádření účastníků řízení

Vyjádření ČSOB

ČSOB ve svém vyjádření uvedla, že správní řízení trpělo podstatnými vadami, neboť došlo k porušování procesních práv ČSOB a porušení zásad správního řízení (konkrétně zásady zákonnosti, zásady součinnosti, zásady rychlosti a hospodárnosti řízení a zásady

materiální pravdy). ČSOB se domnívá, že předmět řízení byl v oznámení o zahájení správního řízení vymezen široce a neurčitě, na což ČSOB upozornila již v průběhu řízení. Tato skutečnost pak znemožnila ČSOB v řízení řádně hájit svá práva a zájmy. Přesto Úřad v průběhu správního řízení předmět řízení i přes opakované připomínky účastníků řízení nijak neupřesnil. Navíc ani z jeho úkonů v průběhu správního řízení nebylo možno dovodit, v jakém jednání vlastně možné porušení zákona spatřoval a v jakém období k tomuto jednání mělo dojít.

Úřad v řízení opakovaně prodloužil lhůtu k vydání rozhodnutí, přitom již po uplynutí šedesátidenní lhůty musel vědět, že neexistují žádné okolnosti, které by nasvědčovaly porušení zákona. Řízení tak bylo nepřiměřeně dlouhé, což vedlo mj. k nárůstu nákladů na straně účastníka řízení. V průběhu řízení dále docházelo ze strany Úřadu k neodůvodněnému zatěžování ČSOB, které spočívalo zejména ve velice frekventovaném vyžadování informací různého druhu, které ve většině případů postrádaly opodstatněnost. K tomu ČSOB odkazuje např. na vyžadování informací nesouvisejících s předmětem řízení (tj. informací, které nemohou ani sloužit jako podklad pro rozhodnutí a jako důkaz o porušení či neporušení zákona), opakované žádosti o doplnění informací v důsledku Úřadem nepřesně formulovaných dotazů (k tomu ČSOB odkazuje na dopis Úřadu č.j. S 16/05-340/05-OK ze dne 14.9.2005, spis S 16/05 str. 1847 a násl.), vyžadování historických informací z doby před účinností zákona (viz např. dopis Úřadu č.j. S 16/05-390/05-OK ze dne 16.9.2005, spis S 16/05 str. 1914-1919) a opakované vyžadování informací i přes upozornění ze strany ČSOB, že takové informace jsou zjevně irelevantní (viz např. opakované žádosti ke Compliance programu ČSOB).

Dle názoru ČSOB Úřad porušil zásadu součinnosti tím, že nařídil ústní jednání s dalšími účastníky řízení, jejichž předmětem mělo být poskytnutí vysvětlení ke skutečnostem obsaženým v dokumentech převzatých při šetření Úřadu dne 12.5.2005 v sídlech těchto účastníků řízení, a to za účelem jejich označení za obchodní tajemství, a dále poskytnutí informací, zda některé konkrétní údaje obsažené v předmětných dokumentech byly získány z dostupného zdroje. O nařízeném jednání s ČS ani s KB nebyla ČSOB vyrozuměna a k písemnému dotazu ČSOB, z jakých důvodů, nebyla Úřadem informována. A to přesto, že z ustanovení § 21 odst. 2 správního řádu vyplývá povinnost Úřadu přizvat k ústnímu jednání všechny účastníky řízení a požádat je, aby při ústním jednání uplatnili své připomínky a náměty. Z důvodu závažné procesní vady řízení by tedy výsledky těchto jednání s ČS a KB neměly být brány při rozhodování Úřadu v úvahu.

Dále ČSOB uvádí, že dosavadní průběh řízení a Úřadem vyžádané informace dle jejího názoru nenaznačují a neprokazují jakékoli porušení § 3 odst. 1 nebo § 11 odst. 1 zákona. Zejména pak srovnání vývoje poplatků v jednotlivých bankách a srovnání služeb poskytovaných v rámci balíčků bank zjevně nenaznačuje ani neprokazuje jakoukoliv koordinaci nebo kooperaci, ale naopak existenci konkurenčního prostředí. Ze srovnání vývoje poplatků vyplývá, že téměř u všech druhů poplatků je rozdíl mezi jednotlivými bankami a pokud je výše poplatků obdobná, neexistuje časová spojitost mezi navýšením poplatku jednotlivých účastníků řízení. Pokud existuje zvýšení poplatků vázané na časovou souvztažnost, nejedná se nikdy o zvýšení ze strany všech tří účastníků řízení najednou. V některých případech došlo dokonce ke snižování poplatků.

Obdobně ze srovnání služeb zahrnovaných do balíčků k běžným účtům fyzických osob – občanů účastníků řízení nevyplývají žádné informace, které by nasvědčovaly možnému chování ČSOB v rozporu se zákonem, neboť se balíčky služeb liší nejen cenově,

ale i rozsahem poskytovaných služeb. Ze srovnání nelze vyvozovat, že by balíčky ČSOB byly vytvářeny za účelem dezorientace spotřebitelů a na jejich úkor.

Závěrem ČSOB uvedla, že neopodstatněné prodlužování řízení znamená pro ČSOB negativní důsledky spočívající zejména v nárůstu nákladů, nadměrné administrativní zátěži spojené s poskytováním informací Úřadu a v ohrožení dobré pověsti ČSOB.

Ze všech výše uvedených skutečností navrhuje ČSOB, aby Úřad řízení zastavil.

Stanovisko Úřadu k vyjádření ČSOB:

K námitce týkající se neurčitosti zahájení správního řízení a vymezení jeho předmětu Úřad uvádí, že účastníkům řízení sdělil s dostatečnou určitostí jak ustanovení zákona, jehož porušení se měli svým chováním dopustit, tak zároveň vymezil toto chování. Není pravdivé tvrzení účastníka řízení, že ani úkony Úřadu v rámci správního řízení nenaznačovaly, v jakém jednání porušení zákona spatřoval. Úřad si např. vyžádal rozsáhlé podklady k vývoji poplatků účastníků řízení za bankovní služby související s běžnými účty fyzických osob – nepodnikatelů, z nichž zpracoval srovnání vývoje poplatků. Stejně tak Úřad vyžadoval další informace k objasnění skutečností obsažených v dokumentech převzatých v rámci šetření v sídlech účastníků řízení, které se týkaly poplatkové politiky účastníků řízení (např. informace k tvorbě poplatku za výběr hotovosti na pobočce či poplatek za výběr z bankomatu cizí banky, než u níž má klient svůj běžný účet). Obdobně provedl Úřad i svědecké výpovědi vztahující se k možné koordinaci výše poplatků mezi ČS a ČSOB. Úřad mj. provedl i srovnání služeb zahrnovaných do tzv. „balíčků služeb“ a cen za tyto balíčky. Úřad má za to, že předmět řízení byl účastníkům řízení dostatečným způsobem znám a že mohli v plné míře využívat svá procesní oprávnění k obraně svých práv a právem chráněných zájmů. Tomu svědčí mj. i část III. vyjádření ČSOB k podkladům pro rozhodnutí (spis S 16/05 str. 2588-2590), kde se účastník řízení vyjadřuje k předmětu správního řízení a dovozuje, že nebylo prokázáno porušení zákona jednáním vymezeným v předmětu řízení, a to zejména z podkladů zpracovaných Úřadem – vývoj poplatků účastníků řízení a srovnání služeb obsažených v „balíčcích“.

K námitce účastníka řízení ČSOB vztahující se k neodůvodněnému prodlužování správního řízení Úřad uvádí, že Úřadu je v rámci správního řízení uložena povinnost zjistit skutečný stav věci. Rozsah dokazování, které je nutno učinit za účelem zjištění skutečného stavu věci, přitom stanoví Úřad podle okolností daného případu tak, aby svou zákonnou povinnost naplnil. V rámci správního řízení S 16/05 existovaly indicie nasvědčující možnému koordinovanému jednání účastníků řízení, případně některých z nich (viz výše uvedené šetření skutečností obsažených v dokumentech převzatých Úřadem při místním šetření v sídlech účastníků řízení). K tomu Úřad odkazuje např. na dokument B1 týkající se návrhu ČSOB na možnou koordinaci výše poplatku s ČS, kdy bylo třeba objektivizovat skutečnosti obsažené v emailové korespondenci mezi pracovníky ČS prostřednictvím výslechů svědků a konfrontovat výpovědi svědků s vyjádřením ČS a ČSOB k této korespondenci. Výslechy svědků probíhaly až po prodloužení šedesátidenní lhůty pro vydání rozhodnutí, není tedy pravdivé tvrzení účastníka řízení, že již po uplynutí šedesátidenní lhůty bylo Úřadu známo, že k porušení zákona ze strany účastníků řízení nedošlo. Dále Úřad uvádí, že informace k zjištění skutečného stavu věci byly získávány v průběhu celého správního řízení až bezprostředně do doby před seznámením účastníků řízení s podklady pro rozhodnutí (poslední vyžádané informace od GE Money Bank, a.s. Úřad obdržel až dne 27.10.2005). Dále Úřad konstatuje, že délka správního řízení byla ovlivněna rovněž úkony ze strany účastníků řízení a třetích

osob, když tito opakovaně žádali o prodlužování lhůt k poskytnutí vyžádaných informací. **Stejně tak Úřad odkazuje na námitku podjatosti pracovníků Úřadu, kterou podala ČSOB, kdy do vydání rozhodnutí o zamítnutí námitek podjatosti dotyční pracovníci Úřadu byli oprávněni provádět pouze takové úkony, které nesnesou odkladu. Úřad má proto za to, že v rámci správního řízení postupoval v souladu se zásadou rychlosti a hospodárnosti řízení.** Úřad tedy uvádí, že v rámci správního řízení nedocházelo k neodůvodněnému prodlužování lhůty, které by mohlo mít negativní důsledky spočívající zejména v nárůstu nákladů, nadměrné administrativní zátěži spojené s poskytováním informací Úřadu a v ohrožení dobré pověsti ČSOB.

K námitce účastníka řízení o neodůvodněném zatěžování ČSOB, které spočívalo zejména ve velice frekventované vyžadování informací různého druhu, jež ve většině případů postrádalo opodstatněnost, Úřad uvádí, že při vyžadování informací postupoval v souladu se svou povinností zjistit skutečný stav věci. Informace požadované od účastníků řízení a třetích osob směřovaly k objasnění skutečností nasvědčujících možnému porušení zákona účastníky řízení, případně k vymezení postavení soutěžitelů na bankovním trhu.

Účastník řízení rovněž namítá, že ho Úřad zatěžoval opakovanými žádostmi o upřesňování vyžádání informací, které byly způsobeny nepřesně formulovanými dotazy ze strany Úřadu. K tomu Úřad uvádí, že o upřesnění vyžádaných informací požádal účastníka řízení pouze ve dvou případech, a to dopisem č.j. S 16/05-340/05-OK (spis S 16/05 str. 1895-1896) a v rámci ústního jednání s účastníkem řízení dne 17.8.2005 (spis S 16/05 str. 1580A). V obou případech se však Úřad dotazoval pouze na údaje, které byly do poskytnutých informací zahrnuty (např. zda informace o objemech vkladů a úvěrů zahrnuje rovněž vklady a pohledávky jiných bank u ČSOB). ČSOB v odpovědích na doplňující dotazy Úřadu žádným způsobem neupřesňovala např. číselné údaje, které byly poskytnuty, ale pouze uvedla, které položky do informací zahrnula. Úřad se proto domnívá, že upřesnění vyžádaných informací nemohlo ČSOB způsobit výrazné zatížení. Úřad dále uvádí, že nutnost upřesnění informací vznikla až na základě obsahu informací poskytovaných jednotlivými oslovenými bankami, a to za účelem porovnatelnosti vyžádaných informací. Tam, kde Úřad shledal, že upřesnění informací není naprosto nezbytné, od dalšího vyžádání informací upustil, aby účastníka řízení nezatěžoval – viz např. přípis ČSOB týkající se hrubých výnosů z poplatků za služby poskytované v rámci běžných účtů pro občany a zisku z poplatků za služby, kde Úřad dále nepožadoval vyčíslení některých položek (ve formě odhadu apod.), které banka přímo nesleduje (spis S 16/05 str. 2225). Dále Úřad uvádí, že i ČSOB v některých případech žádala o upřesnění Úřadem vyžádaných informací. **K tomu Úřad odkazuje např. na přípis ČSOB ze dne 11.7.2005 (spis S 16/05 str. 1103), v němž žádala o bližší vysvětlení pojmu klient, neboť dle jejího vyjádření jí nebyl tento pojem zcela zřejmý. Úřad tento pojem k žádosti ČSOB upřesnil, ačkoli se domnívá, že pojem klient musí být ČSOB znám, pokud např. celkový počet svých klientů uvádí ve své výroční zprávě a za klienty jsou bankami běžně považovány subjekty, které byly zavedeny do systému banky a bylo jim přiděleno klientské číslo.** Navíc všem ostatním účastníkům řízení a osloveným bankám byl tento pojem plně srozumitelný.

K námitce týkající se vyžadování historických údajů, které časově spadaly do období před účinností zákona, Úřad uvádí, že takové informace mohou ukazovat vývoj chování soutěžitelů na trhu a mohou naznačovat současné anomálie v chování soutěžitelů oproti chování v minulosti, případně mohou indikovat jinou změnu na trhu apod. Zjištění vývoje chování účastníka řízení ČSOB na trhu v čase bylo i předmětem dotazu č.j. S 16/05-390/05-OK (spis S 16/05 str. 1917), na nějž odkazuje ve svém vyjádření ČSOB. K tomu Úřad dále

konstatuje, že ve smyslu svého oprávnění vyžadovat podklady a informace od soutěžitelů dle § 21 odst. 5 zákona není nijak omezen ve vztahu k období, za které mohou být informace požadovány. K námitce ČSOB týkající se irelevance některých vyžadovaných informací (ve vztahu k tzv. ...*(obchodní tajemství)*) Úřad uvádí, že dokument, k němuž se Úřad dotazoval, se týkal ...*(obchodní tajemství)* a byl zajištěn Úřadem při šetření v sídle ČSOB. Vyžádaná informace směřovala k prověření tohoto dokumentu a k objektivizaci tvrzení ČSOB. Na doplnění Úřad uvádí, že ani toto vyžádání informace nemohlo být zatížením pro účastníka řízení, neboť se pouze dotazoval na uvedení konkrétních zaměstnanců, kteří se na zpracování dokumentu podíleli a který zaměstnanec ČSOB byl zodpovědný za jeho konečnou verzi.

Ve vztahu k námitce účastníka řízení ČSOB, že nebyl přizván k nařízenému jednání s ČS a ČSOB, Úřad uvádí, že předmětem těchto jednání bylo především vypořádání obchodního tajemství těchto účastníků řízení s tím, že z tohoto projednávání by museli být ostatní účastníci řízení vyloučeni z důvodu ochrany obchodního tajemství konkrétního účastníka řízení. Doplnující dotazy Úřadu pak z velké části směřovaly rovněž k dokumentům, které byly označeny za obchodní tajemství účastníka řízení. Navíc např. ČS většinu dotazů Úřadu zodpověděla až následně písemně. Všichni účastníci řízení měli možnost seznámit se s protokoly z ústních jednání ostatních účastníků řízení a měli možnost se k nim kdykoli v rámci správního řízení vyjádřit. Úřad se proto domnívá, že postupem Úřadu nebylo zasaženo do procesních práv účastníka řízení v tom směru, že by toto porušení mohlo ovlivnit věcnou správnost řízení a postavení účastníků řízení v tomto správním řízení.

K námitkám ČSOB týkajícím se neprokázaného porušení zákona ze strany ČSOB Úřad nepovažuje za nutné se vyjadřovat vzhledem k závěrům, k nimž dospěl v rámci tohoto řízení.

Vyjádření KB

Účastník řízení KB ve svém vyjádření uvedl, že z obsahu dokumentů obsažených ve spise vedeném Úřadem je zřejmé, že mezi účastníky řízení nedošlo k uzavření zakázané dohody, resp. k jednání ve vzájemné shodě týkající/cím se stanovování a trendu zvyšování poplatků souvisejících s bankovními službami. Z šetření prováděného Úřadem a jeho výsledků vyplývá, že nebyl zjištěn jakýkoli relevantní kontakt účastníka řízení s ostatními účastníky, ani jakékoli souladné jednání účastníků řízení. Z údajů o výši a změnách poplatků účastníků řízení není patrná shoda, která by mohla zakládat podezření koluzivního jednání. Naopak, z těchto údajů vyplývá zřejmá disparita a je zřejmé, že účastníci řízení stanovovali výši poplatků za bankovní služby vzájemně nezávisle (byť nepochybně každý z nich přihlížel k cenám konkurence, přičemž takový postup sám o sobě nepatří mezi zakázané praktiky).

K nabídce služeb zahrnovaných do jednotlivých balíčků a jejich porovnatelnosti KB uvádí, že je přesvědčena, že není povinností soutěžitele vytvářet balíčky služeb tak, aby v nich obsažené služby byly totožné se službami, které v balíčcích nabízejí ostatní soutěžitelé. Naopak, odlišné složení jednotlivých balíčků umožňuje soutěžitelům vytvářet balíčky takovým způsobem, který nejlépe vyhovuje spotřebitelům, a je tak ve skutečnosti prostředkem konkurenčního boje mezi jednotlivými soutěžiteli. Účastník řízení je dále přesvědčen, že balíčky služeb nabízené účastníky řízení jsou dostatečně porovnatelné. Je tedy nepochybné, že účastníci řízení nenaplnili skutkovou podstatu ve věci jednání účastníků řízení týkajícího se nabídky služeb zahrnovaných do běžných účtů pro fyzické osoby (nepodnikatele) a obdobných bankovních produktů zahrnujících balíčky služeb, vedoucího u spotřebitelů ke snížení porovnatelnosti konkurenčních bankovních produktů poskytovaných účastníky řízení.

Účastník řízení je rovněž přesvědčen, že nedošlo k naplnění kritérií pro existenci kolektivní dominance KB, ČS a ČSOB, neboť všichni účastníci řízení vystupují na trhu zcela samostatně a žádná skutečnost nenasvědčuje tomu, že by mohli být posuzováni jako jedna entita. Účastníci řízení si vzájemně konkurují, o čemž svědčí zejména skutečnost, že nabízejí spotřebitelům své služby za rozdílné ceny a snaží se získat do svého portfolia jak nově vstupující spotřebitele, tak převzít klienty od ostatních účastníků řízení. V řízení navíc nebylo prokázáno ani jakékoli jednání účastníků řízení, které by mohlo znamenat zneužití kolektivního dominantního postavení.

Ze všech výše uvedených důvodů účastník řízení KB navrhuje, aby bylo správní řízení S 16/05 Úřadem zastaveno.

Stanovisko Úřadu k vyjádření KB:

K námitkám KB týkajícím se neprokázaného porušení zákona ze strany účastníků řízení Úřad nepovažuje za nutné se vyjadřovat vzhledem k závěrům, k nimž dospěl v rámci tohoto řízení, tzn. že nebylo prokázáno porušení § 3 odst. 1 ani § 11 odst. 1 zákona, a Úřad zde odkazuje na své vyjádření v tomto rozhodnutí zejména v části Zjištěné skutečnosti a Právní hodnocení.

Vyjádření ČS:

Účastník řízení ČS ve svém vyjádření uvedl, že při seznámení s podkladem pro rozhodnutí spisový materiál neobsahoval jakékoli shrnutí, komentář či jiný náznak skutečností a závěrů, k nimž Úřad během dosavadního řízení dospěl, resp. zda se domnívá, že došlo ze strany ČS k narušení hospodářské soutěže. Postup Úřadu tedy dle názoru ČS nepřipouští jiný závěr než ten, že správní řízení bude zastaveno. V opačném případě se ČS domnívá, že by výše popsany úkon Úřadu trpěl podstatnou formální vadou a nebylo by jej možné považovat za seznámení s podkladem pro rozhodnutí, neboť účelem seznámení je umožnit účastníkovi správního řízení kvalifikovaně se obeznámit zejména s důkazy, které Úřad v rámci správního řízení zajistil a s konkrétními závěry, které z nich dovozuje. Takový postup by byl v rozporu se zásadou ústavně garantovaného práva na účinnou obhajobu, resp. spravedlivý proces ve smyslu ust. čl. 38 Listiny základních práv a svobod.

V této souvislosti ČS odkazuje na přístup, který aplikuje i Evropská Komise a národní soutěžní úřady v řízeních, které se týkají antitrustu. Pokud soutěžní úřady hodlají deklarovat porušení soutěžního práva, pak v rámci „seznámení s podkladem rozhodnutí“ předkládají účastníkům řízení zvláštní dokument (např. v případě Evropské Komise tzv. statement of objections), který obsahuje zejména základní fakta a jasné argumenty a jejich interpretace soutěžním úřadem a případné konkrétní námitky proti soutěžnímu chování účastníka řízení.

Po shrnutí dosavadního průběhu řízení ČS konstatuje, že z výsledků šetření provedeného Úřadem nevyplývá, že by se ČS dopustila jednání, pro která proti ní bylo správní řízení zahájeno. Obsah spisového materiálu naopak ukazuje, že bankovní trh je velmi kompetitivní a nevykazuje žádné poruchy či anomálie. Toto se týká jak poplatkové politiky bankovních produktů, tak i produktových balíčků a jejich skladeb. Provedené dokazování ukázalo, že mezi účastníky řízení nedocházelo k žádným nestandardním kontaktům, natož k protisoutěžní koordinaci jejich tržních kroků (viz Úřadem zpracované tabulky srovnání vývoje poplatků za služby spojené s běžnými účty fyzických osob – nepodnikatelů). Co se

týče produktových balíčků, je třeba upozornit, že už samotné tabulky Úřadu (spis S 16/05 str. 2554-2556) ukazují, jak je vzájemné porovnání konkurenčních balíčků jednoduché, nelze tak dospět k závěru, že se jedná o těžko porovnatelné produkty. Shromážděné údaje rovněž neumožňují závěr o tom, že by na bankovním trhu účastníci řízení zaujímali společné dominantní postavení (existence vzájemné konkurence účastníků řízení, neuplatňování společné tržní politiky, nezávislé chování každého z účastníků řízení a neexistence strukturálních vzájemných vazeb).

Podle názoru ČS stav spisového materiálu a shromážděných důkazů neumožňují jiný závěr než zastavení řízení. Z tohoto důvodu v dané fázi řízení nežádá ČS doplnění dokazování a nevznášá ani procesní námitky a navrhuje řízení S 16/05 zastavit.

Stanovisko Úřadu k vyjádření ČS

K námitce ČS týkající se seznámení účastníka řízení s podklady pro rozhodnutí Úřad uvádí, že dle § 33 odst. 2 správního řádu je Úřad povinen dát účastníkům řízení možnost, aby se před vydáním rozhodnutí mohli vyjádřit k jeho podkladu i ke způsobu jeho zjištění, popřípadě navrhnout jeho doplnění. Co se rozumí podkladem pro rozhodnutí pak definuje § 32 odst. 2 téhož zákona, s tím že podkladem jsou zejména podání, návrhy a vyjádření účastníků řízení, důkazy, čestná prohlášení, jakož i skutečnosti všeobecně známé nebo známé správnímu orgánu z jeho úřední činnosti. Ze znění § 32 odst. 2 správního řádu tak jednoznačně vyplývá, že podkladem pro rozhodnutí jsou **všechny skutečnosti, které mohou přispět ke zjištění skutečného stavu věci**. Zákon taxativně nestanoví, které důkazní prostředky mohou být v řízení použity a pouze demonstrativním výčtem ponechává na úvaze správního úřadu, které prostředky jako podklad pro rozhodnutí použije. Není však možné dospět výkladem tohoto ustanovení správního řádu k tomu, že podkladem pro rozhodnutí je rovněž závěr správního orgánu učiněný na základě provedeného dokazování a jeho zdůvodnění. Závěr správního orgánu totiž nepředstavuje skutečnost, která může přispět ke zjištění skutečného stavu věci, ale je až výsledkem následného procesu hodnocení důkazů, tzn. je výsledkem hodnocení podkladu pro rozhodnutí. Závěry správního orgánu a jejich hodnocení jsou pak obsaženy až v rozhodnutí ve věci samé. Úřad proto konstatuje, že **platný a účinný správní řád, ani jiný právní předpis neukládá Úřadu povinnost seznámit účastníka řízení v rámci seznámení s podklady pro rozhodnutí rovněž se závěrem Úřadu, který na základě provedeného dokazování z podkladů pro rozhodnutí učinil**. V otázce procesního postupu v rámci řízení pak není Úřad vázán komunitární úpravou soutěžního práva, neboť procesní postupy každého národního soutěžního úřadu se řídí vlastní národní úpravou. Nelze se tedy dovolávat procesních postupů Evropské Komise či národních soutěžních úřadů jiných států.

K námitkám ČS týkajícím se neprokázání porušení zákona ze strany účastníků řízení Úřad nepovažuje za nutné se vyjadřovat vzhledem k závěrům, k nimž dospěl v rámci tohoto řízení, a odkazuje na své vyjádření v tomto rozhodnutí zejména v části Zjištěné skutečnosti a Právní hodnocení. Pouze na doplnění Úřad uvádí, že nelze přisvědčit závěru ČS, že vzhledem k tomu, že Úřad provedl v tabulce srovnání služeb zahrnovaných do tzv. „balíčků“, jsou tyto služby jednoduše srovnatelné. Při provedeném srovnání služeb totiž Úřad musel přistoupit k určitému zjednodušení, a to právě proto že např. z terminologické různorodosti některých služeb **nebylo možné některé služby zcela porovnat**.

Právní hodnocení

Podle § 1 odst. 1 zákona tento zákon upravuje ochranu hospodářské soutěže na trhu výrobků a služeb (dále jen „zboží“) proti jejímu vyloučení, omezení, jinému narušení nebo ohrožení (dále jen „narušení“) dohodami soutěžitelů, zneužitím dominantního postavení soutěžitelů, nebo spojením soutěžitelů.

Dle § 2 odst. 1 zákona se soutěžiteli podle tohoto zákona rozumí fyzické a právnické osoby, jejich sdružení, sdružení těchto sdružení a jiné formy seskupování, a to i v případě, že tato sdružení a seskupení nejsou právními osobami, pokud se účastní hospodářské soutěže nebo ji mohou svou činností ovlivňovat, i když nejsou podnikateli.

Dle § 3 odst. 1 zákona dohody mezi soutěžiteli, rozhodnutí jejich sdružení a jednání soutěžitelů ve vzájemné shodě (dále jen „dohody“), které vedou nebo mohou vést k narušení hospodářské soutěže, jsou zakázány a neplatné, pokud tento nebo zvláštní zákon nestanoví jinak nebo pokud Úřad nepovolí prováděcím právním předpisem z tohoto zákazu výjimku.

Ustanovení § 3 odst. 1 zákona dopadá jak na horizontální, tak i na vertikální dohody soutěžitelů. Horizontální dohody jsou dohody soutěžitelů (vzájemných konkurentů), kteří působí na stejné úrovni trhu zboží, tj. kartely v pravém slova smyslu (§ 5 zákona).

Jak bylo výše uvedeno, pod legislativní zkratku „dohoda“ řadí § 3 odst. 1 zákona i jednání soutěžitelů **ve vzájemné shodě**. Výklad soutěžního práva Evropských společenství i soutěžního práva České republiky považuje za jednání ve vzájemné shodě určitou formu kooperace či sladění chování soutěžitelů, které nahrazuje jejich nezávislý postup na trhu. Cílem tohoto jednání soutěžitelů je pak preventivní odstranění nejistoty o budoucím chování jiných soutěžitelů (v případě horizontálního vztahu mezi soutěžiteli pak jde o odstranění takové nejistoty o budoucím chování konkurentů). K popsání formě kooperace zpravidla dochází prostřednictvím přímých nebo nepřímých kontaktů mezi soutěžiteli.

Porušením zákona jednáním ve vzájemné shodě je tedy takové chování soutěžitelů, které koordinovaně omezuje soutěž mezi nimi a rizika této soutěže nahrazuje praktickou vzájemnou kooperací (aniž by přitom soutěžitelé mezi sebou uzavřeli závaznou dohodu či dohody). V důsledku takové praktické vzájemné kooperace pak mohou soutěžitelé určovat své chování na trhu s vědomím, že jejich konkurent/konkurenti se budou chovat stejným či obdobným způsobem. Účelem takového jednání soutěžitelů je odstranění nejistoty o budoucím chování jiných hráčů na trhu - jejich konkurentů - tím, že vlastní rozhodnutí každého soutěžitele (v rámci jednání ve vzájemné shodě) jsou determinována předchozími kontakty s konkurencí a povědomím o jejím budoucím postupu v soutěži na trhu. Na příslušném trhu se následně projeví takové jednání např. tím, že dojde ke zvýšení cen apod.¹

Uvedenou koordinaci nebo kooperaci lze případně prokázat i pomocí nepřímých důkazů. Ve shodě s výkladem a aplikací komunitárního práva může být nepřímým důkazem i takové chování soutěžitelů, jehož příčinu nelze vysvětlit jinak než právě předchozím ovlivněním. V takovém případě není třeba vzájemný kontakt s konkurencí prokázat.²

Dále je třeba uvést, že při zjišťování, zda došlo či nedošlo k narušení hospodářské soutěže jednáním soutěžitelů ve vzájemné shodě, je třeba prokázat, že jejich jednání není jen náhodné či není pouze logickým důsledkem ekonomických podmínek na příslušném trhu,

¹ Viz např. i rozhodovací praxe Evropských společenství – případ 48/69 a násl. (Dyestuffs) ICI v. Commission (1972); případ 40/73 a násl. Suiker Unie v. Commission (1975).

² Viz např. rozhodnutí v případě Wood Pulp, OJ 1985 L85/1 (IV/29.725) a související případy.

kterými byli daní soutěžitelé bez toho, aby vzájemně jakkoli koordinovali svůj postup, donuceni k totožným, či výrazně podobným krokům (tj. **zda se nejedná o tzv. paralelní jednání soutěžitelů – spočívající např. v cenovém následování leadera trhu, který na základě růstu cen vstupů přistoupil ke zvýšení ceny svého produktu a ostatní menší soutěžitelé jej v krátkém časovém sledu následovali apod.**)

Dominantní postavení na trhu má ve smyslu § 10 zákona soutěžitel nebo společně více soutěžitelů (společná dominance), kterým jejich tržní síla umožňuje chovat se ve značné míře nezávisle na jiných soutěžitelích nebo spotřebitelích. Dle § 11 zákona je zneužívání dominantního postavení na újmu jiných soutěžitelů nebo spotřebitelů zakázáno.

Úřad konstatuje, že účastníci řízení jsou horizontálními konkurenty v soutěži na trhu běžných účtů pro fyzické osoby – nepodnikatele.

V rámci správního řízení Úřad prokázal, že mezi účastníky řízení existují časté kontakty vyplývající z jejich účasti na jednotlivých sdruženích souvisejících s bankovním trhem, případně týkajících se odborné problematiky peněžního trhu. V rámci správního řízení však nebylo prokázáno, že by byly tyto kontakty prostředkem koordinace jednání účastníků řízení ve vztahu ke stanovení výše poplatků za služby spojené s běžnými účty fyzických osob – nepodnikatelů. I po zhodnocení ostatních podkladů pro rozhodnutí Úřad neshledal, že by účastníci řízení uzavřeli zakázanou dohodu či jednali ve vzájemné shodě ve vztahu k výši svých cen za služby spojené s běžnými účty. V této souvislosti Úřad prokázal, že došlo ze strany ČSOB k návrhu na takovou koordinaci ve vztahu k poplatku za vklad hotovosti na účet ČSOB prostřednictvím účtu ČS vůči ČS. Ze svědeckých výpovědí a vyjádření účastníků řízení ČS a ČSOB však nebylo možné s jistotou prokázat, že by ČSOB předložila ČS konkrétní návrh, jak by měl být daný poplatek koordinován, a že by o takovém návrhu bylo mezi ČS a ČSOB jednáno, případně byl návrh ze strany ČS přijat, a že by tedy došlo k jednání, které by mohlo narušit hospodářskou soutěž. Z dalších analýz chování těchto účastníků řízení na trhu pak Úřad dospěl k závěru, že ČSOB a ČS své jednání nekoordinovaly.

Předmětem šetření byl i způsob jednání účastníků řízení na trhu ve vztahu ke stanovování svých poplatků za služby spojené s běžnými účty pro fyzické osoby – nepodnikatele. Úřad ověřil ze zpracovaného vývoje poplatků účastníků řízení za sledované období, že obecně existuje trend nárůstu výše poplatků, jemuž odpovídá rovněž nárůst zisků všech účastníků řízení plynoucích z poplatků. S ohledem na průběh změn jednotlivých poplatků v čase však nelze konstatovat, že by změny výše poplatků účastníků řízení nebyly výsledkem jejich samostatné obchodní politiky a účastníci řízení museli být při tvorbě své cenové politiky navzájem ovlivněni předchozím kontaktem. Rovněž posouzením srovnání obsahu služeb zahrnovaných účastníky řízení do jednotlivých „balíčků“ služeb souvisejících s běžnými účty fyzických osob – nepodnikatelů včetně cen těchto „balíčků“ Úřad dospěl k závěru, že nabídka služeb zahrnovaných do těchto bankovních produktů není koordinovaně stanovována účastníky řízení tak, že by vedla ke snížení porovnatelnosti konkurenčních bankovních produktů poskytovaných účastníky řízení.

Co se týče možného porušení § 11 odst. 1 zákona zneužitím společného dominantního postavení účastníků řízení, Úřad konstatuje, že dospěl k závěru, že účastníci řízení nezauímají na trhu kolektivní dominantní postavení ve smyslu § 10 zákona, a proto se již prokazováním případného zneužití dominantního postavení dále nezabýval.

Ze všech uvedených důvodů Úřad uvádí, že nebylo prokázáno naplnění skutkové podstaty porušení § 3 odst. 1 zákona ani § 11 odst. 1 zákona ve smyslu předmětu zahájeného správního řízení a Úřad tedy rozhodl ve smyslu § 30 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů správní řízení vedené se společnostmi ČS, ČSOB a KB zastavit.

Poučení o opravném prostředku

Proti tomuto rozhodnutí mohou účastníci řízení podle § 61 odst. 1 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů, podat rozklad k předsedovi Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, a to do 15 dnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí. Včas podaný rozklad má odkladný účinek.

Ing. Vladimír Stankov, CSc.
poradce

Prof. JUDr. Zdeněk Češka, CSc., advokát
Advokátní kancelář CÍSAŘ, ČEŠKA, SMUTNÝ a spol.
Dlouhá 39
110 00 Praha 1

Mgr. Radek Pokorný, advokát
Advokátní kancelář Pokorný, Wagner & spol.
Karolíny Světlé 301/8
110 00 Praha 1

Mgr. Daniel Čekal, advokát
Advokátní kancelář Linklaters v.o.s.
Na Příkopě 19
117 19 Praha 1